

JAAARSTUKKEN 2016

Jaarverslag en jaarrekening van
Regio Rivierenland over 2016

Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 10 gemeenten, te weten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Versie voor het Dagelijks Bestuur
d.d. 8 maart 2017

Wat vindt u in de jaarstukken 2016:

Leeswijzer en toelichting op de programma-indeling 4

De jaarstukken 2016 samengevat 6
Een overzicht van de relevante aspecten in de jaarrekening worden hier toegelicht.

Besluitvorming over de jaarstukken 2016 9
Het besluitvormingsproces omtrent deze jaarstukken in beeld.

Jaarverslag: de programmaverantwoording

Per programma brengen we in beeld wat we bereikt hebben en welke kosten dit met zich meebracht.

Programma 1 - Regionale samenwerking	11
Programma 2 - Programma's & Strategie	14
Programma 3 - Contractgestuurde dienstverlening	18

Programma's

Jaarverslag: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de jaarstukken over de thema's die voor onze regio relevant zijn.

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing	22
Paragraaf 2 - Onderhoud kapitaalgoederen	25
Paragraaf 3 - Bedrijfsvoering	26
Paragraaf 4 - Financiering	29
Paragraaf 5 - Verbonden partijen	32

Paragrafen

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop	33
2. De balans per 31 december 2016 en de toelichting daarop	41
3. Stand van zaken investeringskredieten	52

Bijlagen

1. Overzicht van de gemeentelijke bijdrage 2016	53
2. Controleverklaring	54

Financiën

Meer informatie kunt u vinden op onze website: <http://www.regiorivierenland.nl/>

Leeswijzer en toelichting op programma-indeling

Opzet van de jaarstukken

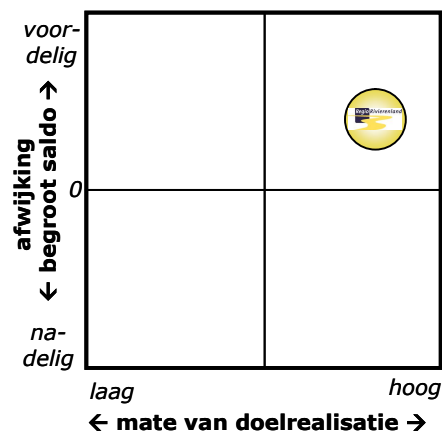
Deze jaarstukken gaan in op de realisatie van de doelstellingen uit de programmabegroting 2016 van Regio Rivierenland. Tevens geven we een financiële verantwoording.

Op 13 oktober 2016 is de Bestuursrapportage 2016 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Daarin hebben we de op peildatum 1 juli 2016 verwachte uitkomsten aan het einde van het jaar gerapporteerd en afwijkingen toegelicht. Per programmaonderdeel zijn daarin de volgende vragen ten aanzien van resultaat, tijd en middelen gesteld:

- 1) Resultaat: Lukt het om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren?
- 2) Tijd: Is het gewenste (deel)resultaat eind 2016 gerealiseerd?
- 3) Middelen: Zijn de toegekende middelen toereikend?

Door middel van kleuren hebben we de antwoorden op die vragen aangegeven en vervolgens toegelicht.

In de programmaverantwoording van het jaarverslag staan we stil bij de situatie per 31 december 2016. Per programma geven we met behulp van een matrix zoals hieronder weergegeven de eindbalans van de gerealiseerde doelstellingen aan.

Het bolletje geeft de eindbalans van het desbetreffende programma aan. Des te verder het bolletje naar rechts staat (op de horizontale as), des te hoger is de mate van doelrealisatie (de mate waarin de beleidsinhoudelijke afspraken gerealiseerd zijn). Hoe verder het bolletje in de matrix (op de verticale as) van de 0-lijn afstaat, hoe groter de financiële afwijking ten opzichte van het begrote saldo voor bestemming. Per programma geven we een beknopte toelichting op de gepresenteerde eindbalans. Met betrekking tot de middelen presenteren we in een tabel de afwijkingen van het totale programma ten opzichte van de begroting na wijziging.

Vervolgens geven we een overzicht van het neergezette inhoudelijk resultaat per programmaonderdeel. Daarbij maken we een vergelijking met onze prognose bij de bestuursrapportage 2016. De betekenis van de kleuren bij die prognose was:

Inhoudelijk resultaat berap: Lukt het om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren?

- Ja, dit gaat zeker lukken   Niet zeker of dit gaat lukken   Nee, dit gaat niet lukken

Per programmaonderdeel geven we nu aan of het per 31 december 2016 geheel (groen), grotendeels wel (geel) of grotendeels niet (rood) gelukt is om de in de programmabegroting 2016 opgenomen doelstellingen te realiseren.

Principieel gezien betekent 'grotendeels gehaald' een rode score. Aangezien dit geen recht doet aan de bereikte resultaten is door middel van de kleur geel een nuancering aangebracht. De afwijking op tijd komt niet meer terug, aangezien het er om gaat of we de doelstellingen in 2016 hebben gehaald. Vertraging betekent niet gehaald. De inhoudelijke en financiële afwijkingen worden bij ieder programma afzonderlijk toegelicht samen met eventuele wijzigingen in de risico's.

Schematisch overzicht programma-indeling

Begroting/Jaarrekening 2016
Programma 1: Regionale samenwerking
Programma 2: Programma's & Strategie
Programma 3: Contractgestuurde dienstverlening
Voordeel huisvestingskosten: Resultaten bij de verhuur van (bedrijfs)panden

Toelichting programma-indeling

In de programma's wordt een onderscheid gemaakt tussen de bestuurlijke en beleidsmatige ondersteuning van de Regio (Programma 1. Regionale samenwerking en Programma 2. Programma & Strategie) en het uitvoerende (dienst)onderdeel van de Regio (Programma 3. Contractgestuurde dienstverlening). De kosten van de regionale samenwerking zijn in de programma's 1 en 2 opgenomen. In programma 3 zijn de kosten van de uitvoeringstaken en de binnen Contractgestuurde dienstverlening opgestarte projecten verantwoord.

In Programma 1 zijn ook de algemene dekkingsmiddelen, de resultaten van de treasury-activiteiten en het budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Ook de last uit hoofde van te betalen vennootschapsbelasting over de resultaten van ondernemingsactiviteiten is als centrale post binnen programma 1 Regionale samenwerking verantwoord.

Het voordeel Huisvestingskosten maakt geen onderdeel uit van de 3 programma's, maar is als aparte resultaatpost in de begroting en de jaarrekening opgenomen.

De jaarstukken 2016 samengevat

Terugblik op 2016 - inhoudelijk

2016 heeft in het teken gestaan van de afsplitsing van de Avri. Op allerlei gebieden zijn met Avri afspraken gemaakt over een soepele overgang en taakoverdrachten. Eén van de zaken die nog niet in 2016 afgewikkeld kon worden is de erfpacht. De erfpachtakte wordt in het begin van 2017 geformaliseerd nadat beide besturen (in februari 2017) hebben ingestemd.

Na het vertrek van de secretaris op 1 juni 2016 is een interim secretaris aangesteld met de bestuurlijke opdracht om met een voorstel te komen voor aanpassing van de topstructuur die beter aansluit bij de omvang van de organisatie en de taken van de Regio. Dit krijgt in 2017 zijn beslag met de aanstelling van een nieuwe secretaris en een nieuwe manager voor Contractgestuurde dienstverlening.

In 2016 is een belangrijke stap gezet om onze speerpunten meer bij de provincie onder de aandacht te brengen en projecten aan te melden voor de realisatie van provinciale gebiedsopgaven. Er is al een start gemaakt met nieuwe projecten zoals het Fresh Consolidation Centre en we zien tijdens sessies ondernemers en overheden meer tot samenwerking komen. Hoogtepunt van 2016 is de vaststelling van het Regionale Ambitiedocument en de vruchtbare initiatieven voor de realisatie van een Regionaal investeringsfonds (RIF). De gemeenten hebben ingestemd met de instelling van een RIF en voor 2017 wordt een vaste bijdrage per inwoner ter beschikking gesteld. In 2017 zullen door de Economic Board, waarin een ruime delegatie van bedrijfsleven en onderwijs zit, de eerste aanvragen voor financiering van projecten beoordeeld worden. De diensten die geleverd worden vanuit Contractgestuurde dienstverlening lopen door tot tevredenheid van klanten. De werkzaamheden voor projecten liggen op schema. Kortom, 2016 is een jaar waarin we forse stappen hebben gezet op weg naar een slagvaardige en toekomstbestendige organisatie en waarbij met de realisatie van het Ambitiedocument voor de komende jaren een belangrijk fundament is gelegd voor de strategische agenda voor de hele regio.

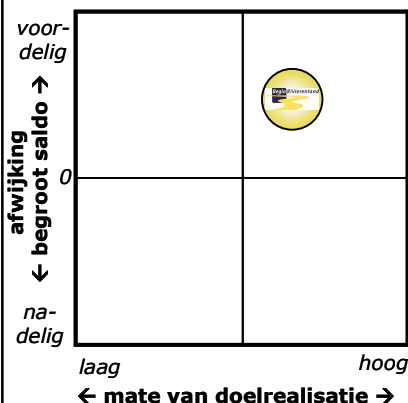
Eindbalans per programma

Hiernaast en hieronder presenteren we per programma de eindbalans over 2016.

In de leeswijzer is de opzet ervan toegelicht.

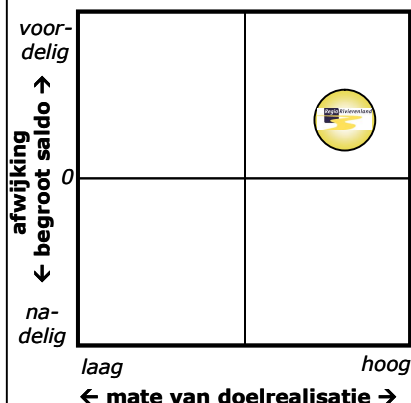
In de programmaverantwoording geven we een nadere toelichting op de prestaties die we in 2016 hebben neergezet. Onder elke eindbalans vindt u een paginaverwijzing.

1. Regionale samenwerking

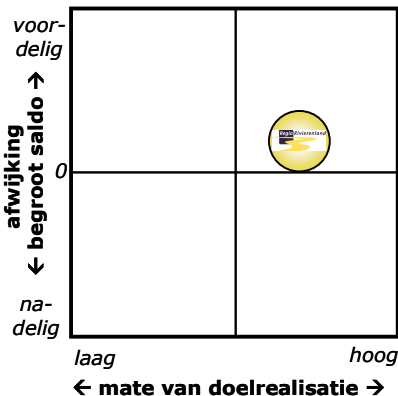
Meer informatie vanaf pagina 11

2. Programma's & Strategie

Meer informatie vanaf pagina 14

3. Contractgestuurde dienstverlening

Meer informatie vanaf pagina 18

Terugblik op 2016 – financieel en organisatorisch

Resultaten en ontwikkeling gemeentelijke bijdrage

- Met tevredenheid kijken we terug naar de (financiële) uitkomsten van 2016. Via de bestuursrapportage 2016 hebben we tussentijds een voordelig resultaat van € 15.000 uitgekeerd aan de regio-gemeenten. Daarbovenop komt het positieve resultaat van de jaarrekening 2016 van € 107.000, waardoor te opzichte van de programmabegroting 2016 een voordeel is gerealiseerd van € 122.000. De financiële voordelen met een structureel karakter zijn voor het grootste deel al meegenomen in de programmabegroting 2017 en werken ook door naar de programmabegroting 2018, die in het voorjaar van 2017 wordt opgesteld.
- Het positieve resultaat van € 107.000 bestaat uit de gerealiseerde resultaten bij de programma's 1, 2 en 3 (in totaal een voordeel van € 62.000) en het voordeel huisvestingskosten (een extra voordeel t.o.v. de begroting/bestuursrapportage 2016 van € 45.000).
- De reserve Desintegratiekosten ontvlechtingen hoefde in 2016 niet ingezet te worden, omdat we de bestaande ICT-dienstverlening voor Avri hebben gecontinueerd en daarvoor een vergoeding hebben ontvangen. De met Avri afgesproken vergoeding voor de ICT-dienstverlening was niet volledig kostendekkend, maar binnen het totaal van onze begroting hebben we dit financiële nadeel kunnen opvangen, waardoor in 2016 geen inzet van reserves nodig was.
- De positieve resultaten bij de uitvoeringstaken van programma 3 Contractgestuurde dienstverlening, voornamelijk veroorzaakt door extra dienstverlening voor gemeenten en derden, zijn afgestort naar de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening (per saldo een voordeel van € 136.000).

Overige ontwikkelingen met financiële gevolgen

- Als gevolg van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 zijn de BNG-leningen herverdeeld op basis van de financieringsbehoefte bij Regio Rivierenland en bij Avri. Regio Rivierenland heeft één BNG lening met een saldo op 1-1-2016 van € 2.812.500 behouden en alle andere BNG-leningen (met een saldo op 1-1-2016 van € 28.276.667) zijn in 2016 overgedragen aan Avri. Omdat Regio Rivierenland de lening met de hoogste rente heeft gehouden, is afgesproken, dat Avri het rentenadeel compenseert. In 2016 hebben we van Avri een rentecompensatie van € 2.246 ontvangen.
- In 2016 hebben we samen met gemeenten en overige partners veel energie gestoken in de tijdige en succesvolle afwikkeling van het Regiocontract 2012-2015. Twee van de vijf deelprogramma's (pijlers) uit het Regiocontract liepen door tot 1 juli 2016 en op basis van de door ons ingediende einddeclaratie heeft de provincie in december 2016 de slottermijn van de subsidie uitbetaald. Van de maximale subsidie van € 15.398.000 hebben we € 15.388.243 gerealiseerd en dat is ruim 99,9%.

Financiële kerncijfers 2016

Resultaat jaarrekening 2016 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Resultaat voor mutaties van reserves		Resultaat na mutaties reserves
	Begroot t/m AB dec	Rekening 2016	Rekening 2016
1. Regionale samenwerking	78-	12	47
2. Programma's & Strategie	118-	65-	34
3. Contractgestuurde dienstverlening	193-	118	19-
Totaal van de programma's	389-	65	62
Voordeel huisvestingskosten	0	45	45
RESULTAAT	389-	110	107

Relatieve afwijking jaarrekening ten opzichte van begroting t/m AB december			
	Lasten	Baten	Gem. bijdrage
1. Regionale samenwerking	-6,8%	5,6%	ja
2. Programma's & Strategie	-9,5%	-20,7%	ja
3. Contractgestuurde dienstverlening	7,1%	21,0%	nee
Totaal van de programma's	-1,1%	13,7%	0,0%

De procentuele afwijking bij de baten heeft alleen betrekking op de inkomsten uit subsidies en dienstverlening en niet op de gemeentelijke bijdrage. De lagere lasten bij programma 1 Regionale samenwerking zijn het gevolg van kostenbesparingen en onderbesteding bij het budget voor onvoorzien uitgaven. De hogere baten bij programma 1 worden veroorzaakt door een gunstig renteresultaat. Bij programma 2 Programma's & Strategie zijn de baten en lasten lager dan begroot, omdat een aantal projecten doorlopen naar 2017 en door gerealiseerde kostenbesparingen. Bij programma 3 Contractgestuurde dienstverlening zijn de hogere lasten volledig afgedekt door hogere inkomsten, die rechtstreeks samenhangen met de meerkosten. De baten bij programma 3 zijn hoger dan begroot door hogere subsidie-inkomsten (ondermeer voor Breedband) en door uitvoering van extra opdrachten voor gemeenten en andere marktpartijen (met name bij Inkoopondersteuning). Een meer uitgebreide toelichting van de afwijkingen is opgenomen bij de verschillenanalyse die achterin deze jaarrekening is

De jaarrekening op pagina 33 en verder biedt uitgebreide financiële informatie en toelichtingen.

Besluitvorming over de Jaarstukken 2016

Jan./febr. 2017   Ambtelijke voorbereiding

8 maart 2017   Vaststelling concept jaarstukken Dagelijks Bestuur

28 juni 2017   Vaststelling jaarstukken door het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland, gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur tot vaststelling van de jaarstukken 2016,

BESLUIT:

1. De programmarekening 2016 vast te stellen conform voorliggend ontwerp.
2. In te stemmen met de begrotingsoverschrijdingen van de lasten bij programma 3 Contractgestuurde dienstverlening, omdat deze overschrijdingen zijn gedekt door rechtstreeks met de lasten samenhangende extra inkomsten.

Het resultaat vóór mutaties van reserves bedraagt € 110.000 voordelig. Het bedrag van de toevoegingen en onttrekkingen van de reserves komt uit op een storting van per saldo € 3.000. Het gerealiseerde resultaat bedraagt daardoor € 107.000 voordelig. Hierin is ook het voordeel van de huisvestingskosten van € 45.000 verwerkt.

Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland is bevoegd te beschikken over het saldo van de jaarrekening 2016. Het overschot is in de balans opgenomen onder het eigen vermogen als 'Nog te bestemmen resultaat'.

Ten aanzien van de reserves in de jaarrekening 2016 van Regio Rivierenland is op de volgende pagina een samenvattende toelichting opgenomen. Met het vaststellen van de jaarrekening 2016 worden de mutaties van de reserves geformaliseerd.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 28 juni 2017.

De secretaris,

.....

De voorzitter,

ir. J. Beenakker

In onderstaand overzicht zijn de bedragen opgenomen, die in de jaarrekening 2016 zijn ingezet vanuit reserves en de bedragen die naar reserves zijn afgestort. Voor een meer gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balansposten bij het onderdeel vaste passiva.

Toevoegingen aan reserves:

Risicoreserve CgD (overschotten bij de uitvoering van taken binnen CgD)	158.000
Risicoreserve CgD (financiering van de lasten uit 2015 voor fase 4 en 5 van Breedband uit subsidie van het Regiocontract (terugname reserve-inzet uit 2015))	<u>158.000</u>
Totaal toevoegingen reserves (programma 3)	316.000

Inzet van reserves in de jaarrekening 2015:

Inzet reserves programma 1 Regionale samenwerking	35.000
Inzet reserves programma 2 Programma's & Strategie *)	99.000
Inzet reserves programma 3 Contractgestuurde dienstverlening **)	<u>179.000</u>
Mutaties reserves, per saldo een storting van	<u>3.000</u>

*) De inzet van reserves bij programma 2 heeft betrekking op:

Inzet reserve Speerpuntberaden	33.000
Inzet risicoreserve CgD voor de financiering van projecten	21.000
Inzet revolverend fonds voor de financiering van projecten	<u>45.000</u>
Totaal	<u>99.000</u>

***) Inzet reserves programma 3, te specificeren als volgt:

Inzet RMC-reserve t.b.v. financiering uitvoering RMC-taken en bekostiging RMC-projecten	71.000
Inzet BWS-reserve t.b.v. project Regiobarometer	4.000
Inzet risicoreserve CgD (t.b.v. dekking tekorten bij uitvoering van taken binnen CgD)	22.000
Inzet risicoreserve CgD t.b.v. fase 4 en 5 van Breedband	74.000
Inzet revolverend fonds t.b.v. businesscase Begraafplaatsen	<u>8.000</u>
Totaal	<u>179.000</u>

Programma 1 – Regionale samenwerking

Totaaloverzicht resultaten 2016

Eindbalans gerealiseerde doelstellingen 2016		Beknopte toelichting
	<p>2016 heeft in het teken gestaan van de afwikkeling van de afsplitsing van Avri. Hierbij waren de continuering van de ICT-dienstverlening en de erfpacht de taken die de meeste tijd vergden. Daarnaast is 2016 het eerste volle jaar met alle nieuwe overleg- en vergaderstructuren. Tot slot is gewerkt aan een bestuurlijk voorstel om de organisatie aan te passen en beter aan te laten sluiten bij de (personele) omvang en de regio-taken.</p>	
<p><i>Toelichting op successen en afwijkingen vindt u op de komende pagina's.</i></p>		

Programma 1 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2016		Rekening 2016	Afwijking
	primitief	t/m AB dec		
Lasten	1.013	1.112	1.036	76- V
Baten	197	248	262	14 V
Subtotaal	816-	864-	774-	90 V
Gemeentelijke bijdrage	810	786	786	0
Resultaat voor bestemming	6-	78-	12	90 V
Onttrekking reserve	6	78	35	43- N
Storting reserve	0			0
Resultaat na bestemming	0	0	47	47 V

V=voordelig; N= nadelig

Een financiële verschillenanalyse per programma, inclusief de impact van de afwijkingen op de gemeentelijke bijdrage, vindt u bij het onderdeel 'De programmarekening en toelichting daarop'.

Realisatie per programmaonderdeel	Inhoudelijk resultaat		Middelen x € 1.000		Gewijzigde risico's
	<i>Prognose Berap</i>	<i>Realisatie 2016</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	
1. Belangenbehartiging en profilering van het Rivierengebied	■	■			-
2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen binnen Regio Rivierenland	■	■			-
3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regiomiddagen.	■	■			-
4. Bijdrage leveren aan samenwerkingsvraagstukken	■	■			-
			1.036	1.048	

De genoemde beleidsonderdelen binnen het programma 1 worden in de financiële administratie niet uitgesplitst. Daarom is alleen een totaal bedrag vermeld. Ook zitten in dit programma posten die niet onder de genoemde specifieke beleidsonderdelen vallen of een meer algemeen karakter hebben en betrekking hebben op het totaal van de begroting en jaarrekening (o.a. budget voor onvoorziene uitgaven en de last vennootschapsbelasting).

Succes in beeld

	<p>De Regio in de Provincie en Brussel</p> <p>Belangrijk voor onze regio is om te onderkennen dat wij onderdeel zijn van onze omgeving. De Regio wil zich meer profileren als de FruitDelta van Nederland en Europa. In 2016 zijn daarom de contacten met "Europa" aangehaald en is een partner (Südtirol) benaderd om te bekijken of we meer gemeenschappelijk kunnen optrekken en ervaringen kunnen uitwisselen. Daarnaast heeft de Regio het ambitiesdocument aan alle Statenfracties uitgereikt en is een begin gemaakt met het bezoeken van al deze fracties om de Regio meer en beter voor het voetlicht te krijgen.</p>
	<p>Raadsledenbijeenkomsten</p> <p>Ook in 2016 zijn we regelmatig met alle raadsleden bijeen geweest om hen te informeren en van gedachten te wisselen over regionale ontwikkelingen. Daarbij is een begin gemaakt om telkens een project van de gastgemeente te bezoeken, zodat de bijeenkomst een levendiger en informatiever karakter krijgt en de band tussen de gemeenten wordt verstevigd.</p>
	<p>Opdrachtgeversoverleg</p> <p>Om de bestuursleden beter te kunnen adviseren door de eigen organisatie en beter gebruik te kunnen maken van de kennis bij de gemeenten, is een regiocoördinatoren- of opdrachtgeversoverleg ingesteld. Hier wordt de gelegenheid geboden om over toekomstige ontwikkelingen binnen de regio na te denken en te adviseren over de taak en rol van de regio.</p>

Toelichting op afwijkingen per programmaonderdeel

Per programmaonderdeel waarin sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking of van gewijzigde risico's volgt hieronder een toelichting.

Op alle andere onderdelen hebben we de doelstellingen uit de programmabegroting 2016 gerealiseerd. De taken op het gebied van de regionale samenwerking en bestuursondersteuning zijn gewoon doorgegaan naast de aandacht voor andere belangrijke zaken, zoals de afsplitsing van Avri en de afwikkeling van het Regiocontract.

Ad 1. Belangenbehartiging en profilering van de Regio

De Regio heeft in 2016 van zich laten horen. Hoogtepunten waren het aanbieden van het ambitiesdocument aan de Staten van Gelderland samen met doosjes kersen uit Rivierenland en in oktober het (tweede) bezoek aan de Week van de Regio's en Steden in Brussel. Hier is een eerste warm contact gelegd met de regio Südtirol, dat perspectief biedt voor toekomstige verkenning en samenwerking.

Ad 2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen en ad 3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regiomiddagen.

Het aantal vergaderingen van het Algemeen Bestuur is sinds 2015 teruggebracht naar vier per jaar. Het Dagelijks Bestuur is vanaf eind 2015 uitgebreid met 2 leden naar in totaal vijf. De drie Speerpuntberaden functioneren als adviescommissie voor het Algemeen Bestuur. Verder komen de colleges maandelijks op een dinsdagmiddag bij elkaar voor ontmoeting en regionale vergaderingen met wisselende thema's. De in gang gezette vergaderopzet is ook in 2016 doorgezet. De extra aandacht in het Dagelijks Bestuur voor de beleidsspeerpunten leidt tot een grotere bestuurlijke betrokkenheid en kortere lijnen.

Achtergronden bij dit programma

Producten

Tot dit programma behoren de volgende producten:

- Algemene bestuursondersteuning
- Onvoorziene uitgaven
- Renteresultaat
- Vennootschapsbelasting

Meer informatie is te vinden op onze website.

Programma 2 – Programma's & Strategie

Totaaloverzicht resultaten 2016

Eindbalans gerealiseerde doelstellingen 2016		Beknopte toelichting
voor- delig ↑ afwijking begroot saldo 0 ↓ na- delig laag hoog ← mate van doelrealisatie →		<p>In 2016 is het Regionale Ambitiedocument gerealiseerd. Na de vaststelling van deze strategische agenda in het voorjaar is een begin gemaakt met het aanjagen van initiatieven en het bij elkaar brengen van initiatiefnemers om de opgaven te realiseren.</p> <p>Naast een aantal kleinere projecten waar begeleiding vanuit de speerpunten gewenst was, zijn bijeenkomsten georganiseerd met betrokken bedrijven en instellingen. In een enkel geval is een bijdrage gegeven om haalbaarheidsstudies mogelijk te maken.</p> <p>Ook zijn projectvoorstellen opgesteld t.b.v. de Gelderse Corridor om in aanmerking te komen voor provinciale ondersteuning. Naar verwachting valt het besluit hierover in 2017.</p>
	<i>Toelichting op successen en afwijkingen vindt u op de komende pagina's.</i>	

Programma 2 Bedragen x € 1.000	Begroting 2016		Rekening 2016	Afwijking
	primitief	t/m AB dec		
Lasten	953	1.693	1.532	161- V
Baten	25	523	415	108- N
Subtotaal	928-	1.170-	1.117-	53 V
Gemeentelijke bijdrage	928	1.052	1.052	0
Resultaat voor bestemming	0	118-	65-	53 V
Onttrekking reserve	0	118	99	19- N
Storting reserve	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	0	0	34	34 V

V=voordelig; N=nadelig

Een financiële verschillenanalyse per programma, inclusief de impact van de afwijkingen op de gemeentelijke bijdrage, vindt u bij het onderdeel 'De programmarekening en toelichting daarop.

Realisatie per programmaonderdeel	Inhoudelijk resultaat		Middelen x € 1.000		Gewijzigde risico's
	Prognose	Realisatie	Lasten	Baten	
	Berap	2016			
1. Organiseren en faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke overleggen.	■	■			-
2. Monitoren van programma's en projecten.	■	■			-
3. Genereren van geldstromen en subsidies.	■	■			-
4. Gezamenlijke belangen-behartiging richting overheden, ondernemers en maatschappelijke partners.	■	■			-
			1.532	1.467	

De genoemde beleidsonderdelen binnen het programma 2 worden in de financiële administratie niet uitgesplitst. Daarom is alleen een totaal bedrag vermeld.

Succes in beeld

	<p>Regionaal investeringsfonds is klaar voor de start! Om de innovatiekracht van de Regio een impuls te geven en zo de economie te verbeteren is besloten een Regionaal Investeringsfonds in te stellen. In 2016 hebben alle deelnemende gemeenten besloten een budget beschikbaar te stellen om in 2017 te kunnen te starten met het steunen van innovatieve projecten, die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen uit het Regionale Ambitiedocument.</p>
	<p>FruitDelta op stoom Via de speerpuntberaden is een begin gemaakt om de acht opdrachten uit het ambitiedocument te realiseren. Zo is het beleid t.b.v. de lobby en branding vastgesteld. Belangrijkste uiting hiervan is de afspraak om alles wat de regio doet samen met partners uit de triple helix (5 O's) te brengen onder de naam "FruitDelta Rivierenland".</p>
	<p>Fresh Consolidation Centre (FCC) met medewerking van de regio gestart Een van de eerste toonaangevende activiteiten die mede dank zij de inzet van de regio op basis van de strategische agenda is gestart, is het FCC. Hier komen de gewenste innovaties op het gebied van zowel Agribusiness als Logistiek goed samen.</p>
	<p>Leefbaarheidsproject Samen met de provincie is de "leefbaarheidskaart" van Rivierenland in beeld gebracht. Hoogtepunt was de bijeenkomst waarbij zeer uiteenlopende initiatiefnemers hun projecten presenteerden en leerden van ervaringen ook elders in het land. In 2017 wordt door de raden besloten of men verder wil met dit project.</p>

Toelichting op afwijkingen per programmaonderdeel

Per programmaonderdeel waarin sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking of van gewijzigde risico's volgt hieronder een toelichting. Op alle onderdelen hebben we de doelstellingen uit de programmabegroting 2016 gerealiseerd. Een belangrijk resultaat binnen programma 2 is de vaststelling van het Regionale Ambitiedocument in combinatie met de initiatieven voor de realisatie van een Regionaal investeringsfonds (RIF) en de intensivering en versterking van de samenwerking met onze 'O'-partners. Daarnaast hebben we in 2016 in samenwerking met gemeenten en andere projectpartners een succesvolle afwikkeling van het Regiocontract 2012-2015 gerealiseerd.

Ad 1. Organiseren en faciliteren van de bestuurlijke en ambtelijke overleggen

De belangstelling voor de ambtelijke inbreng bij de speerpuntberaden is wisselend en vergt blijvende aandacht van de speerpuntondersteuners. Inhoudelijk is een goede start gemaakt met de acht opgaven zodat de uitvoering van het ambitiedocument goed op de rails staat.

Ad 2 Monitoren van programma's en projecten

Het Regiocontract is volgens plan in 2016 afgerond. Daarnaast lopen de programma's en projecten op gebieden als wonen, duurzaamheid mobiliteit en leefbaarheid door volgens planning. Het is nog niet gelukt Startnotities hiervoor aan te bieden, maar de verwachting is dat dit in het voorjaar van 2017 gerealiseerd wordt. Hierdoor krijgen we meer duidelijkheid over de taken van de Regio bij deze projecten en een nadere concretisering en afbakening van de projectopdrachten. Het project Voorbereiding Basismobiliteit heeft geleid tot een succesvolle invoering van Versis per 1 januari 2017.

Ad 3. Genereren van gelden/subsidies

De gebiedsopgaven hebben ondanks alle inspanningen en overleggen, ambtelijk en bestuurlijk, nog niet geleid tot succesvolle concrete financiële toezeggingen van de provincie. De provincie heeft wel aangegeven mee te willen werken aan enkele ingediende projecten. Begin 2017 zal de aanvraag van deze projecten formeel behandeld worden.

Ad 4. Gezamenlijke belangenbehartiging

In het Regionaal Ambitiedocument zijn 8 uitwerkingsopgaven benoemd die aansluiten op en een verbinding hebben met de 3 regionale speerpunten. Als hoofdopgaven zijn gedefinieerd: lobby & branding, innovatie & duurzaamheid, arbeidsmarkt, ruimtelijke keuzes & regelgeving, Regionaal Ontwikkelingsbedrijf (ROB), infrastructuur, agribusiness & samenleving, toeristisch aanbod. Voor de speerpunten zijn ambitiedoelstellingen geformuleerd waarvoor (bestuurlijk) draagvlak en commitment bestaat:

1. Agribusiness: Onze tuinbouw wordt nog meer toonaangevend in Europa;
2. Economie & Logistiek: Wij worden de 3e logistieke hotspot van Nederland;
3. Recreatie en Toerisme: Wij bereiken een jaarlijkse omzetgroei van 5%.

Het ambitiedocument is in 2016 aan de Staten van Gelderland aangeboden.

Regiocontract 2012-2015

Het Regiocontract 2012-2015 is in 2016 succesvol afgewikkeld. Met de subsidie uit het Regiocontract werden bijna 200 projecten gefinancierd waarmee wij de ambities van de gemeenten en onze regionale doelstellingen konden verwezenlijken. Een belangrijke voorwaarde voor projectsubsidie was dat één of meer gemeenten en/of andere projectpartners de projecten steunden door inzet van personele capaciteit, door investeringen of door andere financiële bijdragen. Er waren initiatieven uit het bedrijfsleven, van agrarische ondernemers, onderwijs en onderzoek, stichtingen, burgers en uiteraard ook de Rivierenlandse gemeenten. Projecten werden vaak met verschillende partners uitgevoerd. Er zijn mooie resultaten bereikt. Een aantal netwerken (bijvoorbeeld Wmo- raden, Platform Zelfredzaam) is ontstaan of structureel versterkt. Het programma Rivierenland Gezond heeft een impuls gehad, gezondheid en bewegen zijn gestimuleerd op scholen, sportclubs en in wijken. De infrastructuur voor aansluiting arbeidsmarkt en scholing is versterkt en er zijn projecten voor het bestrijden van laag geletterdheid geïnitieerd. De stationsomgevingen in Zaltbommel, Geldermalsen en Culemborg zijn aangepakt en opgeknapt. In de Nieuwe Hollandse Waterlinie is beheer en onderhoud in samenwerking met arbeidsgehandicapten, Waterschap, vrijwilligers, ondernemers enz. van de grond gekomen. En Geofort is uitgeroepen tot de meest kindvriendelijk attractie van de wereld. In de agrarische sector zijn in samenwerking met Greenport veel projecten op het gebied van innovatie en duurzaamheid uitgevoerd. Het Breedband project is mede gefinancierd vanuit alle 5 de Programma's, omdat dit project bijdraagt aan de realisatie van doelstellingen en ambities op velerlei gebied, zoals economie, zelfredzaamheid, onderwijs, arbeidsmarkt, langer thuis wonen, recreatie en toerisme en bereikbaarheid.

Achtergronden bij dit programma

In dit programma zijn de werkzaamheden weergegeven voor de ondersteuning van de drie Speerpuntberaden van Regio Rivierenland, de beleidsondersteuning gericht op doorlopende programmalijnen en projecten en de activiteiten op het gebied van programmamanagement van het Regiocontract.

Meer informatie over de Speerpuntberaden, het Regiocontract en de monitoring hiervan is te vinden op onze website.

Programma 3 – Contractgestuurde dienstverlening

Totaaloverzicht resultaten 2016

Eindbalans gerealiseerde doelstellingen 2016		Beknopte toelichting
	<p>In 2016 heeft CgD een ontwikkeling ingezet op het integraal werken. De verschillende teams hebben d.m.v. intensief overleg en kennisuitwisseling een grote stap gemaakt om vraagstukken niet alleen vanuit de eigen discipline en professie te benaderen, maar ook andere invalshoeken te onderzoeken. Dit is sterk merkbaar bij de thema's rondom jeugd. Daarnaast hebben we binnen CgD het projectmatig werken verder geprofessionaliseerd. De teams zijn dermate sterk ontwikkeld dat zij op allerlei beleidsonderwerpen ondersteuning kunnen bieden vanuit het procesmatig handelen. In 2017 wordt deze ontwikkeling verder voortgezet.</p>	
<p><i>Toelichting op successen en afwijkingen vindt u op de komende pagina's.</i></p>		

Programma 3 Bedragen x € 1.000	Begroting 2016		Rekening 2016	Afwijking
	primitief	t/m AB dec		
Lasten	2.245	2.526	2.705	179 N
Baten	2.164	2.333	2.823	490 V
Subtotaal	81-	193-	118	311 V
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	81-	193-	118	311 V
Onttrekking reserve	81	193	179	14- N
Storting reserve			316	316 N
Resultaat na bestemming	0	0	19-	19- N

V=voordelig; N= nadelig

Een financiële verschillenanalyse per programma, inclusief de impact van de afwijkingen op de gemeentelijke bijdrage, vindt u bij het onderdeel 'De programmarekening en toelichting daarop'.

De financiële administratie is ingericht en voor wat betreft programma 3 Contractgestuurde dienstverlening (CgD) uitgesplitst naar de verschillende teams/taakvelden. De uitsplitsing van de baten en lasten per programma-onderdeel in onderstaande tabel (op de volgende pagina) sluit hierop aan.

Realisatie per					
Programmaonderdeel	Inhoudelijk resultaat		Middelen x € 1.000		Gewijzigde risico's
	Prognose Berap	Realisatie 2016	Lasten	Baten	
1. Begeleiding, monitoring en terugplaatsing van jongeren zonder startkwalificatie 18-22 jaar			756	715	-
2. Initiëren van projecten gericht op de doelgroep van RMC			235	205	-
3. Uitvoering (van een gedeelte) van de leerplicht-functie voor de deelnemende regiogemeenten			507	520	-
4. Preventieve en repressieve werkzaamheden sociale zaken voor de regiogemeenten (Sociale Recherche)			620	598	-
5. Inkoopondersteuning en advies voor de regiogemeenten			353	497	-
6. participeren en waar mogelijk initiëren van acties op het gebied van samenwerking en shared services en het initiëren van projecten *)			234	288	-
			2.705	2.823	

*) De initiële kosten van onderzoeken en projectuitgaven zijn deels gefinancierd door (subsidie-)inkomsten en deels via de inzet van reserves. Een specificatie van de projectgerelateerde baten en lasten is in onderstaand overzicht opgenomen (alle bedragen x € 1.000).

Projecten	Lasten 2016	Baten 2016 (subsidie-inkomsten)
Breedband fase 4 en 5	204	288
Regiobarometer	15	0
Businesscase Begraafplaatsen	8	0
Digitale leeromgeving	7	0
TOTAAL	234	288

Toelichting:

De baten voor Breedband betreft gedeclareerde subsidie binnen het Regiocontract, waarvan € 158.000 betrekking heeft op lasten uit 2015 en € 130.000 op de uitgaven in de periode van 1.1.2016 tot 1.7.2016. De lasten voor Breedband die gemaakt zijn in het 2e halfjaar van 2016 (in totaal € 74.000) zijn gedekt door inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.

Van de lasten van de overige projecten (Regiobarometer, Begraafplaatsen en Digitale Leeromgeving) is in totaal € 12.000 gedekt door de inzet van reserves, in overeenstemming met bestuurlijke besluitvorming. Een klein deel van de initiële project- en onderzoekskosten is ten laste van het rekeningresultaat in 2016 gekomen.

Succes in beeld

	<p>Dienstverlening</p> <p>In de afgelopen jaren heeft CgD zich sterk willen ontwikkelen in het gestructureerd werken. Zo hebben wij onze dienstverlening steeds aangepast naar de wensen van de klanten. We hebben een duidelijke groei laten meten en dat wordt gekwantificeerd vanuit het INK-model. Door het inbedden van een werkwijze volgens de PDCA-cyclus, waarbij we de evaluaties benutten om onze dienstverlening aan te passen, wordt bevestigd dat CgD een zeer flexibel ingestelde organisatie is.</p>
	<p>Invoering Basismobiliteit</p> <p>In 2016 heeft het projectteam alle voorbereidende werkzaamheden verricht (aanbestedingen, beleidskeuzes, samenstellen nieuw uitvoeringsteam) om de formele start op 1 januari 2017 probleemloos te laten plaatsvinden.</p>
	<p>Breedband</p> <p>In 2016 zijn we geheel volgens planning naar fase 5 gegaan. Dit is het traject waarin in nauwe samenwerking met het ministerie de notificatie richting Brussel is opgesteld. Deze fase wordt beëindigd met het antwoord vanuit Brussel. Parallel hieraan zijn in 2016 alle gemeenteraden bezocht en geïnformeerd over de actuele stand van zaken.</p>

Toelichting op afwijkingen per programmaonderdeel

Per programmaonderdeel waarin sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking of van gewijzigde risico's volgt hieronder een toelichting.

Op alle onderdelen hebben we de doelstellingen uit de programmabegroting 2016 gerealiseerd. Bijzonderheden zijn hierna toegelicht.

Algemeen

In de afgelopen vijf jaar is Contractgestuurde dienstverlening er steeds in geslaagd om efficiency te boeken zonder dat dit ten koste van de kwaliteit ging. Onze bereikte resultaten droegen bij aan een positief jaarrekeningresultaat. Omdat er structureel bezuinigd is op uitvoeringskosten en overhead, is de mogelijkheid ontstaan om ons gehanteerde tarief opnieuw te bezien. Dit kan een gunstige invloed hebben op de bijdrage die de gemeenten betalen voor de uitvoeringstaken binnen Contractgestuurde dienstverlening. In de Kaderbrief voor de Programmabegroting 2018 wordt hierop al een voorschot genomen.

Leefbaarheid

Zoals gemeld bij de successen van Programma 2 Programma's & Strategie (pag. 15) is in 2016 het project Leefbaarheid opgepakt. Kenmerkend voor de projectaanpak is de intensieve samenwerking tussen de verschillende O's, met als resultaat "De avond van de Leefbaarheid" op 7 december 2016. De bezoekers hebben de avond als zeer waardevol ervaren en via de afgenomen enquête gewaardeerd met een 8,5.

Achtergronden bij dit programma

Meer informatie over Contractgestuurde dienstverlening kunt u vinden op onze website.

Paragraaf 1 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Zijn er nieuwe of gewijzigde risico's?

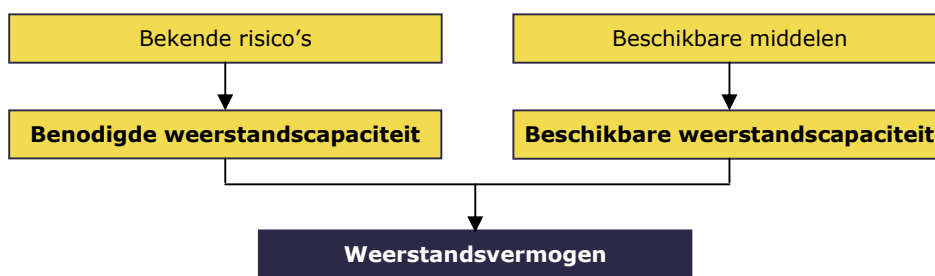
1. De afgelopen jaren is gewerkt om de vaste gemeentelijke bijdrage van de gemeenten voor Contractgestuurde dienstverlening om te zetten naar dienstverleningsovereenkomsten. Dit heeft een toename van de financiële risico's bij Regio Rivierenland tot gevolg. Financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.
2. In 2013 is een inventarisatie uitgevoerd naar de financiële risico's bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's.
3. In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is een vervolgonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op frauderisico's. Frauderisico's kunnen (latent) aanwezig zijn zowel op het gebied van onttrekking van geld of goederen aan de organisatie als ook met betrekking tot de financiële verantwoording. Doel van de frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland en de frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die *niet* via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de regio kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling die taken uitvoert in opdracht van tien gemeenten. Het weerstandsvermogen van de regio wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke gemeenten. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de regio financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de regio verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen. Daarnaast is het wenselijk om voor bepaalde activiteiten een reserve te hebben om te voorkomen dat bedrijfsresultaten en onvoorziene omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de jaarlijks geraamde gemeentelijke bijdragen en tarieven. De afgelopen jaren is de vaste gemeentelijke bijdrage van de gemeenten deels omgezet naar dienstverleningsovereenkomsten. Het leveren van maatwerk en flexibiliteit heeft als nadeel dat er meer (financiële) risico's in de bedrijfsvoering ontstaan. Om deze risico's op te kunnen vangen heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de vorming van reserves.

Overzicht van weerstandscapaciteit en risico's bij de programma's Regionale samenwerking, Programma's & Strategie en Contractgestuurde dienstverlening

Om het inzicht te versterken in de bestaande en toekomstige financiële risico's en de mate waarin deze zijn afgedekt door reserves heeft het Regiokantoor in 2013 een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' op laten stellen. In algemene zin kan gesteld worden dat er geen (grote) risico's zijn bij het Regiokantoor die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de in het onderzoeksrapport opgenomen adviezen is in 2013 een algemene reserve gevormd van € 474.000 voor het afdekken van deze (financiële) risico's.

Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 3 Contractgestuurde dienstverlening) is een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en/of wegvallende vraag op flexibele taken op te kunnen vangen. Een reserve van maximaal 30% van de totale uitgaven bij Contractgestuurde dienstverlening wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringrisico's op te kunnen vangen (Besluit van het Algemeen Bestuur uit april 2011). De flexibele taken van Contractgestuurde dienstverlening bevatten risico's voor Regio Rivierenland, waarbij te denken valt aan: ziekte en inhuur van personeel, afschrijving van materieel en fluctuaties in de vraag naar diensten/producten. Ook zijn er risico's op het gebied van vraag en aanbod. Hiertegenover staat dat de gemeenten betalen voor de gevraagde diensten. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van de Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet kunnen worden gedekt uit de gevormde reserves.

Onvoorziene uitgaven

In de programmabegroting 2016 is een bedrag van € 50.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. In de bestuursrapportage 2016 is het budget voor onvoorziene uitgaven met 50% afgeraamd tot een bedrag van € 25.000. Het budget onvoorzien hoefde in 2016 niet aangewend te worden.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomangement

We hebben verzekeringen afgesloten voor onze eigendommen en voor het personeel. We hebben verzekeringen op het gebied van brand/opstal + inventaris/goederen, computerverzekering, aansprakelijkheid, rechtsbijstand, fraude & beroving en goed werkgeverschap. Eventuele financiële risico's en kosten van schades kunnen veelal via verzekeringspolissen worden gedekt.

De werkorganisatie en de werkprocessen zijn zodanig ingericht, dat voldoende (controle-) procedures en beheersmaatregelen functioneren om financiële risico's en frauderisico's te voorkomen of in ieder geval te beperken. We werken met (meerjarige) contracten, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting/onderhoud om de risico's ten aanzien financiële verplichtingen te reduceren. Ook voor de inkomsten geldt, dat we contractafspraken maken met onze klanten (bijvoorbeeld via dienstverleningsovereenkomsten). Het beheer van subsidiegelden en de bewaking van subsidievoorwaarden en -verplichtingen is voldoende ingebed in de organisatie.

Ten aanzien van de geldmiddelen wordt opgemerkt dat de organisatie geen eigen kas heeft. Alle geldstromen lopen via de bank, waardoor geen risico's bestaan ten aanzien van vervreemding of verduistering van kasgelden. De banktegoeden zijn ondergebracht bij de schatkist, waardoor ook ten aanzien van het onrechtmatig gebruik van banktegoeden de financiële risico's grotendeels zijn afgedicht, omdat voor het ontvreemden van gelden extra stappen ondernomen moeten worden. Bovendien zijn in het proces van bankbetalingen meerdere controlestappen aangebracht.

Voor wat betreft de gemeentelijke bijdrage zijn in de Regeling Regio Rivierenland bepalingen opgenomen, waardoor financiële risico's worden beperkt, in ieder geval voor de korte termijn.

Paragraaf 2 – Onderhoud kapitaalgoederen

Beleidskader

Het beleid ligt vast in het meerjarenonderhoudsplan

Het beleidskader ligt vast in de beleidsnotitie Onderhoud gebouwen. Uitgangspunt is dat op langere termijn de gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. Renovaties en nieuwbouw moeten hiervan los worden gezien. Hiervoor dienen afzonderlijk middelen beschikbaar te worden gesteld door het Algemeen Bestuur. In de periode 2015/2016 zijn door een daartoe gespecialiseerd bureau nieuwe meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. De onderhoudsplannen voor de panden Burg. van Lidth de Jeudelaan en J.S. de Jongplein zijn doorgerekend voor 20 jaar t/m 2035. Jaarlijks wordt nagegaan of de voorziening een toereikend saldo heeft en of het meerjarenonderhoudsplan bijstelling behoeft.

Financiële consequenties en vertaling daarvan in de jaarrekening

Onderhoudsvoorziening pand Meersteeg Geldermalsen (Avri)

Als gevolg van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 is de onderhoudsvoorziening met een saldo van € 221.000 overgedragen aan Avri.

Onderhoudsvoorziening panden Regiokantoor

Ieder pand heeft een eigen meerjarenonderhoudsplan, dat recentelijk (in 2016) is geactualiseerd. Op basis van de actuele onderhoudsplanung voor de periode 2016 t/m 2027 (12 jaar) komt de jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening in totaal uit op € 49.500. In totaal is in 2016 een bedrag van € 74.000 aan kosten van periodiek groot onderhoud ten laste van de onderhoudsvoorziening gekomen.

Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen in 2016 was als volgt:

Onderhoud gebouwen <i>Bedragen x € 1.000</i>	2016
Stand voorziening J.S. de Jongplein per 31/12/2015	30
Stand voorziening Burg. van Lidth de Jeudelaan per 31/12/2015	132
Stand voorziening gebouwen 31/12/2015	162
Dotatie voorziening gebouwen in 2016	49
Onttrekkingen ten behoeve van groot onderhoud in 2016*	-74
Stand 31/12/2016	137
Stand voorziening Meersteeg Geldermalsen (Avri) per 31/12/2015	221
Overdracht i.v.m. afsplitsing Avri	-221
Stand 31/12/2016	-

In de afgelopen jaren zijn geplande onderhoudswerkzaamheden gedeeltelijk uitgesteld of gecombineerd uitgevoerd in samenhang met lopende investeringen in en aan onze panden. In 2016 is een inhaalslag gemaakt en zijn ondermeer de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

*Pand J.S. de Jongplein

Bij het pand J.S. de Jongplein is de CV-installatie vernieuwd en zijn schilderwerkzaamheden uitgevoerd aan de buitenzijde van het pand.

*Pand Burg. van Lidth de Jeudelaan

Bij het pand Burg. van Lidth de Jeudelaan is de dakbedekking vernieuwd.

Paragraaf 3 – Bedrijfsvoering

Hoofdpunten realisatie beleidsvoornemens in 2016

De bedrijfsvoering van Regio Rivierenland omvat alle faciliteiten en randvoorwaarden die benodigd zijn om de gewenste dienstverlening aan de gemeenten in de regio en hun burgers te realiseren. De beleidsvoornemens die wij nastreven op het gebied van onze bedrijfsvoering zijn een directe afgeleide van de beleidsvoornemens die wij in de programma's ten aanzien van de dienstverlening hebben opgenomen.

Nadere toelichting

Ten behoeve van de regionale samenwerking zijn ondersteunende werkzaamheden nodig die ten goede komen aan alle regio-onderdelen (Speerpunten, overige beleidsondersteuning, projecten en de uitvoeringstaken binnen Contractgestuurde Dienstverlening). Het streven hierbij is om de overhead zo klein mogelijk te laten zijn. Deze ambtelijke ondersteuning is gericht op:

- Archief: centrale archiefverantwoording en –wetgeving, dossiervorming en ordening;
- Communicatie: centrale communicatie, website, intranet, nieuwsuitingen, folders e.d.;
- Financiën & Control: Planning en Controlcyclus (begroting, bestuursrapportage, jaarrekening en rapportages), auditcomité, interne controle, algemene financiële en juridische control, treasury, budgetbeheer;
- Bestuursondersteuning/-secretariaat: faciliteren bestuursvergaderingen, Speerpuntberaden, regiomiddagen en raads- en collegebijeenkomsten.
- Administratie: Postbehandeling, administratieve ondersteuning en secretariaat;
- Informatievoorziening & Automatisering: kantoorautomatisering, informatiebeheer en informatiebeveiliging, server- en applicatiebeheer, technische ondersteuning en ICT-helpdesk;
- Huisvesting: : beheer, onderhoud, beveiliging en verhuur van panden;
- Juridische zaken: regelgeving en verordeningen, beroep- en bezwaarschriften, mandatering, juridische advisering;
- P&O: het werkgeverschap (uitvoering CAR-UWO, personeelsmanagement en -regelingen, Ondernemingsraad en Georganiseerd Overleg, Organisatieregelingen).

Het jaar 2016 stond in het teken van de voorgenomen wijziging van de topstructuur. Na alle wijzigingen in de taken die bij de regio belegd zijn, waarvan de laatste de afsplitsing van Avri was, sloot de structuur met een tweehoofdige directie niet meer aan bij de omvang en taken van de regio organisatie.

Het vertrek van de secretaris medio 2016 heeft het bestuur aangegrepen om een interim secretaris te vragen met een voorstel te komen om de "topstructuur" aan te passen. Besloten is om de regio te laten bestaan uit twee afdelingen, waarbij de ene zich richt op de contractgestuurde diensten en de andere alle beleidsvoorbereidende en ondersteunende taken, waaronder de speerpunten, onder de hoede neemt. De nieuwe managementstructuur gaat in 2017 geëffectueerd worden.

Op alle onderdelen zijn de werkzaamheden op adequate wijze en planmatig uitgevoerd. Hierna zijn voor de verschillende bedrijfsonderdelen aanvullende toelichtingen opgenomen.

Archief:

De werkzaamheden voor het archief zijn op adequate wijze en volgens planning uitgevoerd. Helaas is door ziekte in het laatste kwartaal van 2016 enige achterstand ontstaan bij de archiefwerkzaamheden voor de aan het Regionaal Archief over te dragen stukken. De reguliere archiefwerkzaamheden zijn wel bijgehouden.

Communicatie:

Er is een begin gemaakt met het in de markt zetten van de naam FruitDelta. Er is een logo ontwikkeld en er zijn enkele gadgets en relatiegeschenken gezocht. In 2017 vindt de lancering van de nieuwe naam plaats voor activiteiten waarbij sprake is van samenwerking met de vijf O's. Dit zijn de partners binnen de overheid, de ondernemers- en onderzoekswereld, het onderwijs, ondernemende burgers en organisaties.

Financiën:

De jaarplanning Financiën wordt voor een belangrijk deel bepaald door de P&C-cyclus en de wettelijke termijnen die gelden voor de begroting en de jaarstukken. Binnen de regio zijn afspraken gemaakt over de data van aanbidding van de programmabegroting en de jaarrekening door gemeenschappelijke regelingen aan de gemeenten, waarmee een goede basis is gelegd voor control en sturing door de gemeenteraden.

Naast de reguliere werkzaamheden heeft financiën in 2016 geadviseerd over de financiële gevolgen van de afsplitsing van Avri. Voor een soepele overgang is intensief samengewerkt met Avri op zaken als het opstellen van de inbrengbalans, de overdracht van de BNG leningen en de splitsing van de verzekeringen. In 2016 is Financiën intensief betrokken geweest bij de financiële afwikkeling van het Regiocontract en het bewaken van de tijdige en volledige indiening van declaraties door de projectverantwoordelijken. Daarnaast is er nog ondersteuning verleend aan de projectgroep 'Basismobiliteit' met het voorbereiden van de overgang van Basismobiliteit van de provincie naar de Regio op 1 januari 2017.

Met ingang van 1 januari 2016 is de invoering van de Vennootschapsbelastingverplichting een feit. Er is hiervoor een inventarisatie uitgevoerd van onze ondernemingsactiviteiten, waarbij ook de toepasselijke vrijstellingen zijn onderzocht. Inmiddels is ook een start gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden voor de ombouw van de Programmabegroting 2018 die moet voldoen aan de vernieuwde BBV. De werkzaamheden lopen door in 2017.

Informatievoorziening & Automatisering:

In 2016 zijn de reguliere vervangingen en upgrades uitgevoerd aan zowel de backup van data en operationele systemen. De upgrade van het mailarchief heeft er toe geleid dat het systeem beter toegankelijk is gemaakt voor de medewerkers. Naast de vervangingen is er gewerkt aan het veranderen van de interne procedures om klantgerichter te kunnen werken en een nog betere ondersteuning te kunnen geven aan de gebruikers. Het actief benaderen en het meedenken is een gemeengoed geworden van de afdeling.

In 2016 is een eerste aanzet gemaakt voor het verder optimaliseren van security en de awareness hiervan. Gezien de cybercriminaliteit, het toegankelijk houden van data en het voorkomen van dataverlies en datalekken is (mede als gevolg van de wetgeving op het gebied van databeheer en informatiebeveiliging) in 2017 de security het belangrijkste speerpunt voor I & A.

Huisvesting:

In 2016 zijn onder andere onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

Pand J.S. de Jongplein

- opstellen en uitvoeren legionella beheersplan
- schilderwerk buitenzijde
- CV-installatie vernieuwen
- riolering gedeeltelijk vernieuwen
- actualiseren meerjarenonderhoudsplan (MJO)

Pand Burg. van Lidth de Jeudelaan

- opstellen en uitvoeren legionella beheersplan
- keuring van de elektrische installaties
- vernieuwen dakbedekking (nieuwbouw)
- plaatsen rokersoverkapping
- bijwerken schilderwerkzaamheden (interieur)
- realiseren extra koffiecorner
- opstellen meerjarenonderhoudsplan (MJO)

Juridische Zaken:

De afsplitsing van Avri zorgde in 2016 nog voor diverse werkzaamheden, zoals de afwikkeling van de erfpacht van de gronden en de aandelenoverdracht van Avri Realisatie BV. Daarnaast heeft JZ een bijdrage geleverd aan de besluiten over het Regionaal Investeringsfonds ter uitvoering van het in mei 2016 vastgestelde Ambitiedocument. Om vanaf het voorjaar 2017 subsidies te kunnen verstrekken, moest eerst de gemeenschappelijke regeling worden gewijzigd en subsidieregelgeving worden voorbereid. Daarnaast was onze juridisch adviseur tijdens het laatste kwartaal 1 dag per week gedetacheerd bij de gemeente Geldermalsen ter ondersteuning van de juridische afdeling aldaar.

P&O:

In 2016 zijn er wijzigingen geweest in de CAR-UWO. Hiervoor moesten de interne regelingen aangepast worden. De meest ingrijpende was het nieuwe beloningshoofdstuk, hoofdstuk 3 CAR-UWO. Een aantal personeelsleden krijgt door de overgang naar dit hoofdstuk een garantiesalaris. Bij aanpassing van interne regelingen is altijd overleg met de OR en vaak ook met het GO. Het beleid voor het Generatiepact is geschreven, inclusief overleg met de medezeggenschap en belastingdienst. Uiteindelijk is de regeling vastgesteld en per 1-1-2017 van kracht. In 2015 heeft er een aanbesteding op de salarisadministratie (inclusief E-HRM) plaatsgevonden. In 2016 hebben we besloten het E-HRM gedeelte in te voeren, onder andere door de komst van de regeling Individueel Keuzebudget per 1-1-2017.

In april 2016 heeft er in samenspraak met de OR een belevingsonderzoek plaatsgevonden. De uitkomsten zijn met de verschillende teams besproken. Aan het eind van 2016 heeft Arbo Unie bij ons een RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) uitgevoerd. Dit krijgt in 2017 een vervolg. Naast de verandering in de arbeidsvoorwaarden is er ook een organisatiewijziging ingezet. Ook hiervoor heeft er veel overleg met de medezeggenschap plaatsgevonden en advisering bij de besluitvorming. Met als resultaat de start van een werving en selectie proces voor een nieuwe secretaris- directeur en een manager Contractgestuurde dienstverlening.

Paragraaf 4 – Financiering

Beleidskader: het Treasurystatuut van de regio

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. In oktober 2009 (ingangsdatum 1 januari 2010) is het statuut vastgesteld door het Dagelijks bestuur. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- (Krediet) Risicobeheer
- Financiering

Daarnaast is aan het eind van deze paragraaf een toelichting opgenomen van de ontwikkeling van de liquiditeitspositie in 2016.

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede de wettelijke kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen

Regio Rivierenland voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving. Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 250.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. Regio Rivierenland kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en rente-ontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode op het huidige lage niveau zal blijven.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Met de invoering van schatkistbankieren is de aandacht voor het volgen en bewaken van de banksaldi en de mutaties in 's Rijks schatkist verder geïntensiveerd.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2 % bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

Renterisico

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo. De vaste schuld van Regio Rivierenland bestaat uit geldleningen waarop geen renteherzieningen plaatsvinden. Derhalve is er geen renterisico op bestaande leningen.

Kredietrisicobeheer

Regio Rivierenland loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden zijn belegd conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Frauderisico

We hebben bij het Regiokantoor een inventarisatie van frauderisico's uitgevoerd. Het doel van deze frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's binnen onze organisatie en welke beheersingsmaatregelen er eventueel nog genomen moeten worden ter voorkoming van eventuele fraude. De belangrijkste frauderisico's hebben betrekking op fraude met bancaire middelen, kantoorvoorraden en onrechtmatig gebruik van subsidiegelden. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland en de frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

Financiering

De aanwezige vaste activa (inclusief gronden en kapitaalbelangen) zijn volledig met lang vermogen gefinancierd, deels via een langlopende lening bij de BNG en deels met eigen vaste financieringsmiddelen (reserves). De financiële positie is goed en de financieringsverhoudingen op basis van de balans per 31-12-2016 zijn gezond, zoals onderstaand overzicht laat zien:

(bedragen x € 1.000)	Balans 31.12.2016
Totaal kapitaalbeslag in vaste activa	4.920
Financiering als volgt:	
Eigen vaste financieringsmiddelen (reserves)	2.353
Vaste schulden (langlopende BNG-lening)	2.563
Financiering met vlottende passiva, per saldo	4
Totaal van de financiering	4.920

De leningenportefeuille op 31 december 2016 is als volgt:

Naam	Oorspr. hoofdsom	Rente	Looptijd	Afgelost in	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2016
Lening BNG	5.000	4,335%	20 jaar	2027	2.813	2.563
Totaal vaste schulden:					2.813	2.563

In het kader van de afsplitsing zijn alle overige leningen overgedragen aan Avri met een saldo op 1 januari 2016 van in totaal € 28.276.667.

Ontwikkeling liquiditeitspositie

Begin februari 2016 is het saldo van onze BNG-betalrekening op naam van Avri afgeroomd en overgeheveld naar de nieuwe BNG-rekening, die Avri voor zich zelf eind 2015 heeft geopend. Vanaf dat moment hebben we geen geldmiddelen op naam van Avri meer onder ons gehad.

Op basis van de Wet Fido zijn decentrale overheden verplicht hun financiële middelen onder te brengen bij het Ministerie van Financiën (in de schatkist). Ook Regio Rivierenland heeft haar banktegoeden boven het drempelbedrag van € 250.000 ondergebracht bij 's Rijks schatkist. Dagelijks worden overtollige geldmiddelen afgeroomd naar de schatkist. Op basis van de actuele liquiditeitsbehoefte worden naar behoefte opnames uit 's Rijks schatkist gedaan.

In het eerste halfjaar van 2016 zijn veel betalingen gedaan op declaraties van subsidie uit het Regiocontract. De einddatum van het Regiocontract was 30 juni 2016 en declaraties konden nog tot 1 september uitbetaald worden. Tot in juli 2016 hebben we betalingen gedaan. Aangezien de Provincie de laatste termijn van de subsidie pas in december 2016 heeft uitbetaald, hebben we vanaf juli 2016 een bedrag van € 750.000 moeten voorfinancieren. Hierdoor hebben we enige tijd een debetstand (roodstand) gehad bij de BNG. In verband met de huidige lage rente hebben we nauwelijks rente betaald over de bancaire financiering en is het resultaat uit treasury-activiteiten zelfs iets gunstiger uitgevallen dan begroot.

Het saldo in 's Rijks schatkist op 31 december 2016 bedraagt € 1.061.000. We hebben eind december in totaal een bedrag van € 923.000 van de provincie ontvangen als bijdrage voor de lasten van de uitvoering van Basismobiliteit in 2017. Deze ontvangst is afgeroomd naar 's Rijks schatkist.

Paragraaf 5 – Verbonden partijen

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee Regio Rivierenland een bestuurlijke en financiële band heeft. In de begroting en jaarstukken wordt aandacht besteed aan de verbonden partijen. Dit is vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's die samenhangen met verbonden partijen.

In de financiële verordening is bepaald dat nieuwe verbonden partijen en wijzigingen in bestaande verbonden partijen of eventuele problemen en beëindiging van bestaande verbonden partijen in deze paragraaf behandeld dienen te worden.

Nieuwe verbonden partijen of verbonden partijen met wijzigingen

Er is in 2016 geen sprake van nieuwe verbonden partijen.

Verbonden partijen en risico's

Verbonden partijen waarmee Regio Rivierenland een bestuurlijke en financiële band heeft, kunnen risico's met zich meebrengen. Doel is deze risico's te beperken. Bij de verschillende toelichtingen worden de risico's aangegeven.

Deelname in vennootschappen

Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.) te Weurt

De regio participeert in de afvalverbrandingsinstallatie van ARN B.V. te Weurt. De aandelen zijn als volgt over de verschillende aandeelhouders verdeeld:

Milieusamenwerking Afvalverwijdering Regio Nijmegen (MARN)	3.750	aandelen
Regio De Vallei	1.176	aandelen
Regio Rivierenland	588	aandelen
Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen	490	aandelen
Remondis Nederland B.V.	3.996	aandelen
Totaal	10.000	aandelen

De Regio heeft 588 aandelen van nominaal € 454 waarvan 100% is gestort. De balanswaardering van de deelneming bedraagt € 266.952. Omdat we een kapitaalbelang hebben van meer dan 5% vallen de (dividend)opbrengsten van de deelneming onder de deelnemingsvrijstelling en hoeven we hierover geen vennootschapsbelasting te betalen.

Relevante cijfers van Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.)

	(x € 1.000)
Eigen vermogen 31 december 2015	17.081
Vreemd vermogen 31 december 2015	55.023
Netto resultaat 2015	641

De cijfers zijn overgenomen uit de jaarrekening 2015 van afvalenergiecentrale ARN B.V. Over 2016 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

Deelname in samenwerkingsverbanden

Regio Rivierenland heeft geen bestuurlijke en/of financiële belangen in andere samenwerkingsverbanden.

Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop

Totaaloverzicht baten, lasten en reservemutaties per programma

Rekening baten en lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2016		Rekening 2016	Afwijking	
	primitief	t/m AB dec			
Lasten					
1. Regionale samenwerking	1.013	1.112	1.036	76-	
2. Programma's & Strategie	953	1.693	1.532	161-	
3. Contractgestuurde Dienstverlening	2.245	2.526	2.705	179	
Totaal lasten	4.211	5.331	5.273	58-	
Baten					
1. Regionale samenwerking	197	248	262	14	
2. Programma's & Strategie	25	523	415	108-	
3. Contractgestuurde Dienstverlening	2.164	2.333	2.823	490	
Voordeel huisvestingskosten	0	115	160	45	
Totaal baten	2.386	3.219	3.660	441	
Gemeentelijke bijdrage					
1. Regionale samenwerking	810	786	786	0	
2. Programma's & Strategie	928	1.052	1.052	0	
3. Contractgestuurde dienstverlening	0	0	0	0	
Voordeel huisvestingskosten	0	115-	115-	0	
Totaal gemeentelijke bijdrage	1.738	1.723	1.723	0	
Saldo van baten en lasten	87-	389-	110	499	
Mutaties reserves					
1. Regionale samenwerking	Onttr.	6	78	35	43-
	Stort.	0	0	0	0
2. Programma's & Strategie	Onttr.	0	118	99	19-
	Stort.	0	0	0	0
3. Contractgestuurde dienstverlening	Onttr.	81	193	179	14-
	Stort.	0	0	316	316
Gerealiseerd resultaat		0	0	107	

Algemene toelichting op het overzicht van baten en lasten

De jaarrekening 2016 sluit een positief resultaat van € 107.000. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

- een positief saldo bij programma 1 Regionale samenwerking van € 47.000. Het budget voor onvoorziene uitgaven van € 25.000 hoefde in 2016 niet ingezet te worden. Daarnaast zijn voordelen gerealiseerd door kostenbesparingen als gevolg van strak budgetbeheer en actieve kostencontrole.
- een positief saldo bij programma 2 Programma's & Strategie van € 34.000, met name veroorzaakt door kostenbesparingen en onderbestedingen bij de werkbudgetten voor de Speerpuntberaden.

- bij programma 3 Contractgestuurde dienstverlening is per saldo een positief resultaat behaald op de uitvoeringstaken van Leerplicht, Sociale recherche en Inkoopondersteuning van € 136.000. Dit saldo is afgestort naar de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening. Het tekort op de uitvoering van RMC-taken en de bekostiging van RMC-projecten van in totaal € 71.000 is gedekt door inzet van de RMC-reserve. In de begroting/ bestuursrapportage 2016 hadden we een tekort en onttrekking aan de RMC-reserve geraamd van € 86.000.
Daarnaast zijn binnen Contractgestuurde dienstverlening ook een aantal onderzoeken uitgevoerd en voorbereidingen voor nieuwe projecten opgestart. Van deze initiële projectkosten is in totaal € 19.000 ten laste van het rekeningresultaat gekomen.
- resultaat op huisvestingskosten, een voordeel van € 45.000 ten opzichte van het bedrag dat in de Bestuursrapportage 2016 is geraamd en al is uitbetaald aan de gemeenten.

Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten in het resultaat zijn in onderstaand overzicht weergegeven. Tevens is aangegeven binnen welk programma de incidentele posten in het resultaat zijn verantwoord. We beschouwen de inkomsten en uitgaven voor de diverse projecten die we uitvoeren voor de gemeenten niet als incidenteel, ondanks het vaak kortlopende karakter van deze projecten. Het voorbereiden, faciliteren en uitvoeren van projecten is voor Regio Rivierenland een structurele en duurzame activiteit, die niet het karakter heeft van een incidentele werkzaamheid. Als gevolg hiervan zijn in onderstaand overzicht geen incidentele posten opgenomen.

Programma	Incidentele baten	Bedrag <i>x € 1.000</i>	Incidentele lasten	Bedrag <i>x € 1.000</i>
Regionale samenwerking		0		0
Programma's & Strategie		0		0
Contractgestuurde dienstverlening		0		0
	Totaal incidentele baten	0	Totaal incidentele lasten	0

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 heeft Regio Rivierenland te maken met de gevolgen van de Wet Modernisering vennootschapsbelasting overheidsondernemingen. Over de gerealiseerde (fiscale) winst van ondernemingsactiviteiten moet maximaal 25% (tot € 200.000: 20%) vennootschapsbelasting worden betaald, tenzij een vrijstelling van toepassing is.

Veel van activiteiten van Regio Rivierenland worden niet als ondernemingsactiviteit aangemerkt, omdat bij de meeste activiteiten geen sprake is van een winststreven. Voor zover wel sprake is van een onderneming geldt in het algemeen een vrijstelling voor de vennootschapsbelasting.

Regio Rivierenland kan gebruik maken van de volgende vrijstellingen:

- Vrijstelling voor samenwerkingsverbanden (bij taakuitvoering voor participanten)
- DVO-vrijstelling (bij overheidstaken)
- Deelnemingsvrijstelling (bij meer dan 5% aandelenparticipatie)

In 2016 geldt geen vrijstelling voor de fiscale winst die is gerealiseerd bij de ondernemingsactiviteit 'Inkoopondersteuning voor derden'. De belastingberekening is als volgt:

Opbrengsten inkoopondersteuning voor derden	€	34.548
Kosten inkoopondersteuning voor derden	€	<u>23.766</u>
Resultaat inkoopondersteuning voor derden	€	<u>10.782</u>

De te betalen vennootschapsbelasting hierover bedraagt € 2.156 (20%).

De last vennootschapsbelasting is als centrale post (conform BBV-voorschrift) binnen programma 1 Regionale samenwerking verantwoord.

Melding in het kader van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van het begrotingsjaar 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sector rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Binnen Regio Rivierenland is er geen sprake van medewerkers die boven het wettelijke normbedrag uitkomen.

De Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) schrijft voor dat voor topfunctionarissen in de zin van de WNT de bezoldigingsgegevens openbaar worden gemaakt in de jaarrekening. In de hierna opgenomen overzichten zijn de openbaar te maken bezoldigingsgegevens opgenomen.

Naam	Functie	periode	Bezoldiging	
I.P.C. van Wamel-Geene	Secretaris	1.1.2016 tot 1.6.2016	51.700	1)
W.J. Stegeman	Secretaris a.i.	1.6.2016 t/m 31.12.2016	61.300	2)
S. Sheikkariem	Directeur CgD	1.1.2016 t/m 31.12.2016	106.600	3)

- 1) De functie van secretaris betreft een fulltime dienstverband. De bezoldiging van de secretaris (periode januari t/m mei 2016) is als volgt opgebouwd:
  - beloningen € 45.700
  - premies voor pensioenregelingen en regelingen voor vervroegde uittreding € 5.800
  - belaste (variabele) onkostenvergoedingen € 200 (reiskosten en parkeergeld)
- 2) De functie van secretaris a.i. betreft een fulltime dienstverband. De bezoldiging van de secretaris (periode juni t/m december 2016) is als volgt opgebouwd:
  - beloningen € 53.100
  - premies voor pensioenregelingen en regelingen voor vervroegde uittreding € 7.900
  - belaste (variabele) onkostenvergoedingen € 300 (reiskosten en parkeergeld)
- 3) De functie van directeur Contractgestuurde dienstverlening betreft een parttime functie van gemiddeld over heel 2016 70%. De bezoldiging van de directeur Contractgestuurde dienstverlening is als volgt opgebouwd:
  - inleenvergoeding € 106.600

Naam	Functie	periode	Bezoldiging
R. van Schelven	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 tot 29.6.2016	onbezoldigd
H. Beenakker	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
C.A.H. Zondag	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
J. de Boer	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
H.A. Verwoert	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 tot 9.3.2016	onbezoldigd
H. van Kooten	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016 (benoeming als DB-lid op 9-3-2016)	onbezoldigd
Th.A.M. Steenkamp	AB-lid + DB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016 (benoeming als DB-lid op 29-6-2016)	onbezoldigd
L. van Ruijven van Leeuwen	AB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
H. van Oorscot	AB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
C.W. Veerhoek	AB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
M.W.M. de Vries	AB-lid	1.1.2016 t/m 31.12.2016	onbezoldigd
H.H. de Vries	AB-lid	9.3.2016 t/m 31.12.2016 (benoeming als AB-lid op 9-3-2016)	onbezoldigd
L. Verspuij	AB-lid	29.6.2016 t/m 31.12.2016 (benoeming als AB-lid op 29-6-2016)	onbezoldigd

Toelichting op de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage

De volgende begrotingswijzigingen hebben gezorgd voor aanpassing van de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de primitieve begroting.

Nr.	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	I/S*	Dekking	Datum besluit
Gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2016		1.738			
1	Programma 2 - Programma's & Strategie: Biobased Economy € 20.000.	*	I	Inzet reserve	Jan-2016
2	Programma 2 - Programma's & Strategie: Voorbereidingskosten Basismobiliteit € 269.750.	*	I	Projectbijdragen	Jun-2016
3	Programma 2 - Programma's & Strategie: Uitvoeringsplan Wonen € 46.750.	*	I	Projectsubsidie + inzet reserve	Jun-2016
4	Programma 3 - Contractgestuurde dienstverlening: Uitvoering/afroning vervolgfases 4 en 5 van het breedbandonderzoek in Rivierenland € 50.000.	*	I	Inzet reserve	Jun-2015/ Jun-2016
5	Programma 3 - Contractgestuurde dienstverlening: Begraafplaatsen € 14.000.	*	I	Inzet reserve	Feb-2015
Actueel saldo gemeentelijke bijdrage begroting 2016		1.738			
Bestuursrapportage 2016:					
6	Alle programma's: Efficiencyverbeteringen / actualisatie van kostenbudgetten.	-10	S	Verlaging gem. bijdrage	Okt-2016
7	Programma 1 - Regionale samenwerking: Verlaging budget voor onvoorzien uitgaven.	-25	S	Verlaging gem. bijdrage	Okt-2016
8	Programma 1 - Regionale samenwerking: Lager renteresultaat.	10	S	Verhoging gem. bijdrage	Okt-2016
9	Programma 2 - Programma's & Strategie: Project Fruitrijk fase 2.	30	I	Verhoging gem. bijdrage	Jun-2016/ Okt-2016
10	Programma 2 - Programma's & Strategie: Mobiliteitsplan.	70	I	Verhoging gem. bijdrage	Jun-2016/ Okt-2016
11	Programma 2 - Programma's & Strategie: Project Recreatiegebied de Zandmeren fase 2.	25	I	Verhoging gem. bijdrage	Sept-2016/ Okt-2016
12	Programma 2 - Programma's & Strategie: Opzetten Regionaal Investeringsfonds € 29.000.	*	I	Inzet reserve	Jun-2016/ Okt-2016
13	Programma 2 - Programma's & Strategie: Regionaal project Leefbaarheid € 60.000.	*	I	Projectsubsidies + inzet reserve	Jun-2016/ Okt-2016
14	Programma 2 - Programma's & Strategie: Toekomstbestendig organiseren van de intergemeentelijke samenwerking Wmo/Jeugd Rivierenland € 38.000.	*	I	Project gerelateerde inkomsten	Okt-2016
15	Programma 3 - Contractgestuurde dienstverlening: Uitgaven van in het begrotingsjaar 2016 uitgevoerde projecten bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC - voortijdige schoolverlaters) en hiermee rechtstreeks samenhangende van derden ontvangen bijdragen.	*	I	Van derden ontvangen bijdragen	Okt-2016
16	Uitgaven en (subsidie-)inkomsten van in het begrotingsjaar 2016 uitgevoerde projecten, waarvan de baten en lasten niet (of niet volledig) in de programmabegroting 2016 zijn opgenomen (zie bijlage 2).	*	I	Project gerelateerde (subsidie-) inkomsten	Okt-2016
17	Voordeel huisvestingskosten	-115	S	Verlaging gem. bijdrage	Okt-2016
Gemeentelijke bijdrage na bestuursrapportage 2016		1.723			

I=Incidenteel; S=Structureel

* Deze begrotingswijzigingen hebben geen effect op de gemeentelijke bijdrage.

Verschillenanalyse per programma

Voor elk programma is een verschillenanalyse gemaakt. In aanvulling op hetgeen in de programmaverantwoording al is genoemd, geeft deze verschillenanalyse een helder overzicht van de belangrijkste financiële afwijkingen per programma.

1. Regionale samenwerking				<i>Bedragen x € 1.000</i>
	B 2016 t/m AB dec	Rekening 2016		Vershil
Lasten	1.112	1.036	→	76-
Algemene bestuursondersteuning	Lagere lasten door strak budget- en debiteurenbeheer en intensieve aandacht voor kostencontrole. Daarnaast zijn medewerkers gedetacheerd geweest bij derden of ingezet op projecten, waardoor een deel van de salarislasten niet ten laste kwam van het programma.			53-
Algemene bestuursondersteuning/ vennootschapsbelasting	Over de fiscale winst bij de activiteit 'Inkoopondersteuning voor derden' moeten we 20% VpB betalen.			2
Onvoorziene uitgaven	Het budget voor onvoorziene uitgaven hoefde in 2016 niet ingezet te worden. Een voordeel ten opzichte van de begroting van € 25.000.			25-
Baten	248	262	→	14
Algemene bestuursondersteuning	Extra baten bij de afwikkeling van subsidiedossiers.			4
Renteresultaat	In de begroting 2016 is een positief renteresultaat geraamd van € 115.000. Als gevolg van de langdurig lage financieringsrente is in 2016 een hoger renteresultaat gerealiseerd.			10
Gemeentelijke bijdrage	786	786	→	0

2. Programma's & Strategie				<i>Bedragen x € 1.000</i>
	B 2016 t/m AB dec	Rekening 2016		Vershil
Lasten	1.693	1.532	→	161-
Alle producten	Lagere lasten door strak budgetbeheer, intensieve aandacht voor kostencontrole en onderbesteding bij de werkbudgetten voor de Speerpuntberaden. Daarnaast zijn medewerkers gedetacheerd geweest bij derden of ingezet op projecten, waardoor een deel van de salarislaster niet ten laste kwam van het programma.			46-
Alle producten	Een groot deel van de projecten, waarvan de lasten in de begroting 2016 zijn geraamd, lopen door naar 2017. Per saldo levert dat in 2016 een voordeel bij de lasten op van € 129.000. Bij de baten is sprake van een nadeel van gelijke omvang.			129-
Voorbereiding Basismobiliteit	Voor Basismobiliteit hebben de gemeenten in 2016 een bedrag van € 269.750 beschikbaar gesteld als projectbudget. De werkelijke lasten zijn € 14.000 hoger uitgevallen, met name als gevolg van hogere kosten van aanbestedingen. De kostenoverschrijding is gemeld bij de ambtelijke werkgroep voor Basismobiliteit.			14
Baten	523	415	→	108-
Alle producten	Hogere subsidie-inkomsten, onder andere omdat kosten gedeclareerd konden worden binnen toegekende projectbudgetten van het Regiocontract.			18
Alle producten	Hogere inkomsten van derden (ontvangen bijdrage van gemeenten van buiten de Regio).			3
Alle producten	Lagere baten, omdat een aantal projecten doorlopen naar 2017. Verwezen wordt naar de hiervoor gegeven toelichting bij de lasten van programma 2 'Programma's en Strategie'.			129-
Gemeentelijke bijdrage	1.052	1.052	→	0

3. Contractgestuurde Dienstverlening				<i>Bedragen x € 1.000</i>
	B 2016 t/m AB dec	Rekening 2016		Vershil
Lasten	2.526	2.705	→	179
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Hogere uitgaven voor RMC-projecten. De extra lasten zijn volledig gedekt door rechtstreeks met de lasten samenhangende projectsubsidies en overige bijdragen/opbrengsten.			18
Leerplicht	De salarislasten zijn lager dan begroot. Daarnaast zijn kostenbesparingen gerealiseerd door de samenvoeging (in 2015) van de administraties van RMC en Leerplicht.			14-
Inkoopondersteuning	Bij het uitgevoerde aanbestedingstraject voor Energie is specialistische ondersteuning ingehuurd (in overleg met de opdrachtgevers). Daarnaast zijn (conform het bestek van de aanbesteding) controlekosten door accountants gemaakt in het kader van de Wmo-aanbesteding Hulpmiddelen. De hogere kosten zijn volledig gedekt door extra inkomsten die rechtstreeks met de lasten samenhangen.			10
Sociale Recherche	Per saldo lagere lasten.			2-
Projecten	Bij het opstellen van de programmabegroting en de bestuursrapportage bestaat veelal nog geen volledig inzicht in de projecten die uitgevoerd worden en de (subsidie-)inkomsten en uitgaven hiervan. Hierdoor ontstaan verschillen tussen begrote en werkelijke baten en lasten. Per saldo zijn de lasten € 167.000 hoger dan begroot, en dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het project Breedband. De lasten voor fase 4 en 5 van Breedband bedragen in 2016 €204.000, terwijl €50.000 was begroot. De hogere lasten zijn volledig gedekt door hogere subsidie-inkomsten.			167
Baten	2.333	2.823	→	490
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Hogere inkomsten voor RMC-projecten (€ 18.000) en een hogere Rijksbijdrage RMC (€ 16.000).			34
Inkoopondersteuning	Hogere inkomsten in verband met extra dienstverlening en facturering van meer uren aan gemeenten en derden.			155
Sociale recherche	Hogere inkomsten in verband met extra dienstverlening en facturering van meer uren aan gemeenten en derden.			13
Projecten	Subsidie-inkomsten voor fase 4 en 5 van het project Breedband, die niet zijn begroot. Het betreft de gedeclareerde subsidie bij het Regiocontract voor de lasten van 2015 (€ 158.000) en de lasten in de 1e helft van 2016 (€ 130.000).			288
Gemeentelijke bijdrage	0	0	→	0

Balans en toelichting

De balans per 31 december 2016

Activa (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	33.260	4.653
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan		
- deelnemingen	342	267
Leningen aan		
- overige verbonden partijen	44	-
Totaal vaste activa	33.645	4.920
Vlottende activa		
Uitzettingen korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	2.835	1.216
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	5.090	1.061
Overige vorderingen	9.832	51
Liquide middelen	251	250
Totaal vlottende activa	18.008	2.578
Totaal activa	51.653	7.498
Passiva (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2016
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.090	1.105
Bestemmingsreserves	1.347	1.248
Nog te bestemmen resultaat	69	107
Voorzieningen	5.583	137
Vaste schulden langer dan één jaar		
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige fin. instellingen	31.089	2.563
Totaal vaste passiva	40.177	5.160
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden korter dan één jaar		
Overige schulden	7.523	647
Overlopende passiva		
Nog te besteden gelden van derden	3.279	1.494
Overige overlopende passiva	674	197
Totaal vlottende passiva	11.476	2.338
Totaal passiva	51.653	7.498

Algemene toelichting op de balans

Activabeleid

De Nota activabeleid is in juni 2007 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De nota is primair bedoeld als instrument voor de kaderstellende rol van het Algemeen Bestuur en sluit aan bij het bepaalde in de gemeentewet (artikel 212) en het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Eind 2011 heeft het Algemeen Bestuur een aantal aanpassingen gedaan. Het betreft o.a. het afschrijven in het jaar van aanschaf, de voorkeur voor de systematiek van lineaire afschrijvingen en een gewijzigde afschrijvingstabel.

Waarderingsgrondslagen

Onder investeringen worden verstaan uitgaven ter verwerving van een goed of ter bereiking van een doel waaraan een nuttigheid kan worden toegekend die langer duurt dan een jaar.

Investerings worden verantwoord op de balans onder de post vaste activa.

Onder de vaste activa worden conform het BBV de volgende vaste activa onderscheiden:

- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Activa wordt gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Materiële vaste activa

Met als uitgangspunt het BBV worden twee soorten materiële vaste activa onderscheiden (artikel 35), te weten:

- investeringen met een economisch nut (vergelijkbaar met het bedrijfsleven, waarbij het meerjarig economisch nut meeweegt in de activeringsgronden);
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijke nut.

Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Dit betekent onder andere dat alle gebouwen een economisch nut hebben.

In het BBV is opgenomen dat activa met een meerjarig economisch nut geactiveerd moeten worden. Daarnaast mag er op deze investeringen niet resultaatafhankelijk (extra) worden afgeschreven. Met andere woorden, activa met een meerjarig economisch nut moeten eenduidig worden geactiveerd en vervolgens dient er op consistente wijze te worden afgeschreven.

In de jaarrekening van Regio Rivierenland worden alleen investeringen geactiveerd met een economisch nut.

Afschrijvingstermijnen

Afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de volgende afschrijvingstermijnen:

Gronden	geen afschrijvingen
Bedrijfsgebouwen	tussen de 10 en 30 jaar
Machines, apparaten, installaties	tussen de 3 en 15 jaar
Overige materiële vaste activa	tussen de 5 en 10 jaar

De gronden en terreinen hebben betrekking op:

- de gronden van de kantoorgebouwen in Tiel;
- de gronden van milieustraten die in erfpacht zijn uitgegeven aan Avri.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs.

Vlottende activa

Onder vlottende activa zijn opgenomen:

- Vorderingen
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
- Overlopende activa
- Liquide middelen

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. In de gevallen waarin de invordering niet mogelijk blijkt te zijn, wordt tot afboeking wegens oninbaarheid overgegaan. De voorziening dubieuze debiteuren is ter dekking van het risico dat openstaande vorderingen op de balansdatum oninbaar blijken te zijn.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

De voorzieningen, de vaste schulden, de vlottende schulden en de overlopende passiva zijn eveneens opgenomen tegen nominale waarde.

Afsplitsing Avri

Op 1 januari 2016 is Avri afgesplitst van Regio Rivierenland en zelfstandig verder gegaan in een eigen gemeenschappelijke regeling. De activa en passiva die samenhangen met de bedrijfsactiviteiten van Avri zijn per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri. Als gevolg van deze overdracht is het balanstotaal in de balans per 31 december 2016 aanzienlijk lager dan in de balans op 31 december 2015. De in de balans ter vergelijking opgenomen cijfers per 31-12-2015 zijn daardoor niet goed vergelijkbaar met de balanscijfers op 31-12-2016. In de toelichting van de verschillende balansposten worden de verschillen, waar nodig, toegelicht.

Toelichting op de balansposten - vaste activa

Investerings met een economisch nut

Materieel vaste activa <i>Bedragen x € 1.000</i>	Gronden en terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Vervoer- middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige mat. vaste activa	Totaal
Boekwaarde ult. 2015	3.601	13.773	5.899	2.011	7.976	33.260
Afsplitsing Avri	1.363-	11.658-	5.899-	1.430-	7.926-	28.276-
Boekwaarde na afsplitsing	2.239	2.115	0	581	50	4.984
+ Investerings	0	6		32		39
- Desinvesterings	-	-	-	-	-	-
- Afschrijvingen	-	164-	-	194-	11-	370-
Boekwaarde ult. 2016	2.239	1.957	0	419	39	4.653
Cumulatieve afschrijving	-	2.067	-	1.172	72	3.310
Aanschafwaarde	2.239	4.023	0	1.590	111	7.963

In het kader van de afsplitsing van Avri heeft het bestuur van Regio Rivierenland besloten de gronden van de milieustraten van Avri niet in eigendom over te dragen aan Avri, maar een zakelijk recht van erfpacht te vestigen. Het passeren van de notariële akte van de erfpacht heeft in 2016 enige vertraging opgelopen en wordt in 2017 afgewikkeld. De in erfpacht uitgegeven gronden van de milieustraten hebben een boekwaarde van € 2.028.519.

De mutatie bij 'Gronden en terreinen' op de regel 'Afsplitsing Avri' van € 1.363.000 heeft betrekking op de grondwaarde van de gemeentewerf Tiel die in december 2015 is aangekocht en waarvan het eigendom begin 2016 via een notariële akte is overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri. De overige gronden zijn eigendom gebleven van Regio Rivierenland.

Voor de specificatie van het bedrag van de investeringen van € 39.000 wordt verwezen naar de achterin de jaarrekening opgenomen tabel van de investeringskredieten.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Deelnemingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12 2015	31-12 2016
Avri Realisatie B.V.	75	0
ARN B.V.	267	267
Totaal	342	267

Avri Realisatie B.V.

De aandelen Avri Realisatie B.V. zijn in het kader van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

ARN B.V.

De Regio participeert in de afvalverbrandingsinstallatie van ARN B.V, te Weurt. De Regio heeft 588 aandelen van nominaal € 454 waarvan 100% is gestort. Het totaal van de deelneming bedraagt € 266.952.

Verstreckte leningen aan overige verbonden partijen

Regio Rivierenland heeft per 31 december 2016 geen leningen verstrekt aan verbonden partijen. De aan Stichting Kringloop Rivierenland verstrekte lening is bij de afsplitsing van Avri overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

Toelichting op de balansposten - vlottende activa

Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12 2015	31-12 2016
Belastingdienst omzetbelasting	450	0
Vordering op Provincie (subsidies)	64	28
Vordering op gemeenten	2.288	731
Overige vorderingen	34	457
Totaal	2.835	1.216

Toelichting bij de vorderingen op openbare lichamen

De vordering op de Provincie heeft betrekking op nog te ontvangen subsidiebedragen van lopende (subsidie-)projecten. In het algemeen verstrekt de Provincie een subsidievoorschot van 80% en bij de afwikkeling en subsidievaststelling na afloop van het begrotingsjaar wordt de slottermijn uitbetaald. De in de balans op 31 december 2016 opgenomen vordering heeft betrekking op de toegezegde provinciale subsidie voor de onderzoeks- en congreskosten van project Leefbaarheid.

In de vordering op gemeenten is ondermeer het bedrag van de zogenaamde 'doorschuif-BTW' over 2016 van € 535.000 opgenomen. Gemeenten kunnen dit bedrag declareren bij het BTW-compensatiefonds.

Het bedrag van de overige vorderingen op openbare lichamen bestaat uit vorderingen op Avri, GGD Gelderland-Zuid, Omgevingsdienst Rivierenland (ODR), ROC Rivor en Regionaal Archief Rivierenland (RAR). De stijging van deze post ten opzichte van 2015 wordt veroorzaakt door het bedrag, dat Regio Rivierenland te vorderen heeft van Avri. We zijn al enige tijd in gesprek met Avri over de te betalen vergoeding voor onze ICT-dienstverlening. Van het bedrag dat wij in 2016 hebben gefactureerd aan Avri voor de ICT-dienstverlening (€ 373.000 inclusief BTW) hebben wij pas in januari 2017 een eerste deelbetaling ontvangen. Ons streven is in 2017 goede afspraken met Avri te maken over de (financiële) afwikkeling van de vordering en de voorwaarden van de ICT-dienstverlening.

Uitzettingen in 's Rijks Schatkist

Ultimo 2016 hadden we een bedrag van € 1.061.000 uitstaan bij de schatkist. In het begrotingsjaar 2016 hebben we maximaal € 250.000 buiten de schatkist gehouden. Dat is binnen de wettelijke kaders van het toegestane drempelbedrag (0,75% van de begroting met een ondergrens van € 250.000). Dagelijks wordt van het banksaldo bij de BNG het surplus boven € 250.000 afgeroomd en afgestort naar 's Rijks schatkist.

Overige vorderingen

Overige vorderingen Bedragen x € 1.000	31-12 2015	31-12 2016
Vorderingen op derden	10.241	56
-/- Voorziening dubieuze debiteuren:		
Avri afvalstoffenheffing	372	0
Avri overig	26	0
Regiokantoor	10	5
Totaal	9.832	51

Vorderingen op derden (€ 56.000)

De vorderingen op derden bestaat uit:

Debiteuren: € 25.000

Vooruitbetaalde bedragen en overige vorderingen: € 31.000

Een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van € 5.000 wordt toereikend geacht.

Liquide middelen

Liquide middelen Bedragen x € 1.000	31-12 2015	31-12 2016
Bank	251	250
Totaal	251	250

Toelichting op de balansposten - vaste passiva

Algemene reserves en bestemmingsreserves

Overzicht reserves Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2015	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-12-2016
Algemene reserves				
Algemene bedrijfsreserve Avri	1.155		1.155	0
Risicoreserve Contractgest. Dienstverlening	461	316	145	631
Algemene reserve Regiokantoor	474			474
Subtotaal algemene reserves	2.090	316	1.301	1.105
Bestemmingsreserves				
Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS)	4		4	0
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	627		71	556
Speerpuntberaden	30	69	33	66
Communicatie	9			9
Klimaatbeheersing	49		6	43
Desintegratiekosten ontvlechtingen	544			544
Revolverend fonds Contractgest. Dienstverl.	84		54	30
Subtotaal bestemmingsreserves	1.347	69	168	1.248
Totaal	3.437	385	1.468	2.353

Algemene bedrijfsreserve Avri

Het saldo van de algemene bedrijfsreserve Avri is in het kader van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

Risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening

Doel:	De reserve is bedoeld om risico's in de bedrijfsvoering op te vangen welke kunnen ontstaan als gevolg van het leveren van maatwerk in de vorm van dienstverleningsovereenkomsten.
Aard:	Algemene reserve
Maximum/plafond:	30% van de uitgaven (door het Algemeen Bestuur in april 2011 vastgestelde maximum)
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De toename van het saldo van de reserve wordt ondermeer veroorzaakt door het positieve resultaat bij de uitvoeringstaken van Contractgestuurde dienstverlening (in totaal € 136.000). Bovendien konden we lasten voor Breedband uit 2015 declareren bij het Regiocontract, waardoor de onttrekking van € 158.000 uit 2015 teruggenomen kon worden. In aanvulling op het bovenstaande hebben in 2016 de volgende onttrekkingen plaatsgevonden (in totaal € 123.000): * financiering lasten 2e halfjaar 2016 voor Breedband fase 4 & 5: € 74.000 * inzet voor het project Woonagenda: € 21.000 * inzet voor de bekostiging van het tekort bij de activiteit 'ICT-dienstverlening voor derden': € 28.000

Het bedrag van de onttrekking in de tabel van € 145.000 bestaat uit de inzet voor tekorten bij de uitvoeringstaken van CgD (€ 22.000) en onttrekkingen voor de overige project- en contractactiviteiten (€ 123.000). Het bedrag van de inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening is in lijn met het bedrag dat in de begroting/Bestuursrapportage 2016 is geraamd (€ 123.000). De risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening heeft op 31 december 2016 een saldo gelijk aan 23% van de uitgaven van programma 3 Contractgestuurde dienstverlening en blijft daarmee onder het vastgestelde maximum van 30%.

Algemene reserve Regiokantoor

Doel:	De reserve is bedoeld als buffervermogen voor het opvangen van financiële risico's en tekorten. De reserve wordt ingezet bij tekorten of als door het afbouwen of verdwijnen van taken overheadkosten niet meer binnen de begroting gedekt kunnen worden en frictiekosten ontstaan.
Aard:	Algemene reserve
Optimum:	Niet nader bepaald
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De omvang van de algemene reserve is voldoende voor het afdekken van de geïdentificeerde risico's. De reserve heeft een saldo van € 474.000.

Reserve Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS)

Doel:	Subsidieverstrekking voor het bouwen van woningen, standplaatsen en woonwagens volgens de met het Algemeen Bestuur afgesproken bestedingsdoelen. In 2009 heeft het ministerie de nog bestaande verplichting afgekocht. De reserve is daardoor vrij aanwendbaar geworden.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	2016
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	Het restant van de reserve is in 2016 ingezet voor bekostiging van de Regiobarometer.

Reserve Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

Doel:	De reserve wordt gevoed uit jaarlijkse rijksbijdragen in de algemene taakstelling en door incidentele rijksbijdragen voor specifieke activiteiten om het aantal voortijdige schoolverlaters te verminderen. Voor zover er overschotten zijn worden deze aan de reserve toegevoegd, terwijl de tekorten eruit worden gedekt. Het overschot is bedoeld om eventuele risico's bij het beëindigen van de taak op te vangen. In de RMC-taak worden geen gemeentelijke bijdragen ontvangen.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	afhankelijk van de duur van de RMC-taak
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	Per saldo is in 2016 een bedrag van € 71.000 onttrokken uit de reserve voor de bekostiging van RMC-projecten. De inzet is in lijn met de begroting; in de Bestuursrapportage 2016 is een onttrekking van € 86.000 geraamd. De reserve wordt de komende jaren verder afgebouwd en ingezet voor de financiering van RMC-projecten.

De in 2016 via de Gemeente Tiel ontvangen rijksbijdrage voor het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt bedraagt € 664.274. Dit is inclusief een bijstelling/nabetaling van € 15.935. Hiervan is in het boekjaar 2016 een bedrag van € 735.332 besteed overeenkomstig de wettelijke bestedingsdoelen. Het tekort in 2016 van € 71.058 is gedekt uit de reserve Regionaal Meld – en Coördinatiepunt. De reserve RMC heeft op 31 december 2016 een saldo van € 556.180.

Reserve speerpuntberaden

Doel:	De reserve wordt vanaf 2015 ingezet voor de financiering van uitgaven die gerelateerd zijn aan de speerpuntberaden.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De toevoeging aan de reserve van € 69.000 komt vanuit de bestemming van het resultaat bij de jaarrekening 2015 (conform AB-besluit van 29 juni 2016). In 2016 is een bedrag van € 29.000 ingezet ten behoeve van het opzetten van een Regionaal investeringsfonds (RIF). Daarnaast is € 2.000 ingezet voor het project Fietsambitie en € 2.000 voor het project Onderzoek A15.

Reserve communicatie

Doel:	Het Algemeen Bestuur heeft in 2014 ingestemd met een herbestemming van de reserve Oprichting RUD en inzet van het saldo van de reserve voor verbetering van de communicatie.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Laatste jaar van aanwending is voorzien in 2017, met de mogelijkheid van uitloop naar 2018.
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De reserve heeft op 31 december 2016 een saldo van € 9.000. De reserve wordt ingezet ten behoeve van verbetering van de communicatie in de regio.

Reserve Klimaatbeheersing

Doel:	Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland heeft op 15 januari 2014 ingestemd met herbestemming van de reserve Extra kapitaallasten 2012 en inzet van het saldo van € 61.000 ten behoeve van klimaatbeheersingsmaatregelen bij het Regiokantoor.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De reserve valt in 10 jaar vrij gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investeringen in klimaatbeheersingsmaatregelen bij het Regiokantoor.

Reserve desintegratiekosten ontvlechtingen

Doel:	De reserve wordt ingezet voor de financiering van de desintegratiekosten (kosten van achterblijvende overhead), die een direct gevolg zijn van ontvlechtingen van bedrijfsonderdelen. De overhead heeft betrekking op de kosten van concernleiding, concernondersteuning en ICT-kosten. De reserve is gevoed uit ontvangen bijdragen van GGD Gelderland-Zuid in de periode van 1.7.2013 t/m 31.12.2015.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	GGD Gelderland-Zuid heeft in de jaren 2013, 2014 en 2015 een vergoeding voor desintegratiekosten betaald van in totaal € 638.500. Deze bedragen zijn volledig in de reserve gestort. In de periode van 1 juli 2013 t/m 31 december 2016 is van de reserve in totaal € 95.000 ingezet. De reserve wordt in de toekomst ingezet voor de bekostiging van niet afgebouwde c.q. niet afbouwbaar desintegratiekosten, zoals ICT-kosten.

Revolverend fonds Contractgestuurde dienstverlening

Doel:	De reserve is in 2014 ingesteld voor de financiering van kosten die noodzakelijk zijn om nieuwe activiteiten voor de gemeenten te ontwikkelen of de uitvoering van bestaande taken te verbeteren.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	In 2016 is vanuit het fonds een bedrag van (afgerond) € 54.000 ingezet voor de financiering van initiële kosten bij de volgende projecten: <ul style="list-style-type: none"> * Begraafplaatsen € 8.700 * Biobased Economy € 20.000 * Leefbaarheid € 25.000

Voorzieningen

Overzicht voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 31-12-2015	Toevoeg. 2016	Onttrekk. 2016	Stand 31-12-2016
Eindafwerking stortplaats Avri	2.254		2.254	0
Voorziening inzameling AVH (middelen van derden)	2.806		2.806	0
Voorziening onderhoud gebouw Meersteeg	361		361	0
Voorziening onderhoud gebouwen Tiel	162	50	74	137
Totaal voorzieningen	5.583	50	5.495	137

Voorziening eindafwerking stortplaats Avri

Het saldo van de voorziening is in het kader van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

Voorziening inzameling Afvalstoffenheffing

Het saldo van de voorziening is in het kader van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

Voorziening onderhoud gebouw Meersteeg

Het saldo van de voorziening is in het kader van de afsplitsing van Avri per 1 januari 2016 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri.

Voorziening onderhoud gebouwen

Doel: Voor de bedrijfsgebouwen in Tiel (J.S. de Jongplein en Burg. van Lidth de Jeudelaan) is een voorziening gevormd voor de periodieke uitgaven voor groot onderhoud en renovaties. Jaarlijks wordt vanuit de exploitatie een bedrag aan de voorziening toegevoegd.

Aard: Egalisatievoorziening

Optimum: Op basis van geactualiseerd (meerjarig) onderhoudsplan

Laatste jaar aanwending: Niet van toepassing

Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen: In 2016 zijn voor een bedrag van € 74.000 onderhoudskosten ten laste van de voorziening gekomen.

Vaste schulden langer dan één jaar

Leningenportefeuille <i>Bedragen x € 1.000</i>						
Naam	Oorspr. hoofdsom	Rente	Looptijd	Afgelost in	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2016
Lening BNG	5.000	4,335%	20 jaar	2027	2.813	2.563
Totaal vaste schulden:					2.813	2.563

Het totaal van de rentelasten van deze lening bedraagt in 2016: € 115.620.

In de balans per 31 december 2015 zijn leningen opgenomen met een saldo van in totaal € 31.089.167. Hiervan is € 28.276.667 overgedragen aan gemeenschappelijke regeling Avri, in overeenstemming met de bestuurlijke afspraken en besluitvorming rondom de afsplitsing van Avri.

Toelichting op de balansposten - vlottende passiva

Overige schulden

Overzicht overige schulden <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2015	31-12-2016
Overige schulden	7.523	647
Totaal overige schulden	7.523	647

De balanspost "overige schulden" bestaat uit het saldo van crediteuren (€ 416.000), te betalen loonheffing (€ 136.000), pensioenpremies (€ 34.000), te betalen BTW (€ 57.000), te betalen vennootschapsbelasting (€ 2.000) en overige posten (vooruitontvangen bedragen: € 2.000).

Overlopende passiva

De 'Nog te besteden gelden van derden' zijn als volgt gespecificeerd:

Overheidsuitkeringen met een specifiek bestedingsdoel <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 31-12-2015	Inkomsten 2016	Bestedingen 2016	Stand 31-12-2016
RMC Projectgelden tbv regionale aanpak VSV	20		20	0
Project Recreatiegebied de Zandmeren fase 2		25		25
Project Fruitrijk fase 2		30		30
Project opstellen Mobiliteitsplan		70	57	13
Regionaal project Leefbaarheid		28	25	3
Toekomstbestendig organiseren samenwerking WMO/Jeugd		38	35	3
Uitvoering Basismobiliteit (vanaf 2017)		899		899
Platform Zelfredzaam	51	59	13	98
Biobased Economy		9		9
Communicatieplan Transities	59		37	23
Project onderzoek A15	10	17	27	0
Project Fietsambitie Regio Rivierenland		2	2	0
BDU 2015 Verkeersveiligheid	16	11-	5	0
BDU 2015 Verkeersveiligheid	38	36-	1	0
Projectbudget 2016 Verkeersveiligheid		25	25	0
Regionaal Verkeersmodel		8		8
Mobiliteit		88		88
Regiocontract 2012-2015	2.798	775	3.573	0
RW-POA Rivierenland	286	967	959	295
Totaal overlopende passiva	3.279	2.992	4.778	1.494

Overige overlopende passiva

Hieronder zijn de nog te betalen kosten opgenomen, zoals te betalen rente van de BNG-geldlening, te betalen huisvestings- en kantoorkosten, te betalen kosten van ingehuurd personeel en adviseurs, te betalen accountantskosten en overige nog te betalen bedragen.

In het bedrag van de overlopende passiva is ook de reservering voor opgebouwde vakantiegeldverplichtingen opgenomen (€ 97.000), dat in mei 2017 wordt uitbetaald en overeenkomstig BBV-voorschrift in de balans per 31 december 2016 als verplichting opgenomen moet worden.

Toelichting op de balansposten - overig

Borgstellingen en garantstellingen

Regio Rivierenland heeft geen borgstellingen en/of garantstellingen.

Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

Onderstaande tabel geeft een beeld van de meerjarige financiële verplichtingen waar Regio Rivierenland aan verbonden is. De bedragen in de kolom omvang betreffen jaarlasten. De verlofdagenverplichting betreft de stand op 31 december.

	Omvang (x € 1.000)	Einde contract
Schoonmaak	46	Variabel
Tuinonderhoud	16	Variabel
Leaseverplichting auto's Sociale Recherche	40	Variabel
Salarisadministratie	13	31-12-2017
Verlofdagenverplichtingen 31-12-2016	68	n.v.t.

Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

Stand van zaken investeringskredieten

Investerings

Overige investeringen Regiokantoor <i>Bedragen x € 1.000</i>	Jaar van investering	Krediet	Stand 1/1/2016	Uitgaven 2016	Stand 31/12/2016	Status
Verbouwingen pand Burg. Lidth de Jeudeln	2013	150	22	6	16	
Verbouwingen pand J.S. de Jongplein	2013	117	3	0	3	gereed
Servers 2015	2015	63	63	19	45	
Netwerkapparatuur 2015	2015	100	100	0	100	
Software 2015	2015	100	100	14	86	
Infrastructuur 2014-2015	2015	205	59	0	59	
Werplekken 2015	2015	50	25	0	25	
Totaal investeringsuitgaven				39		

Toelichting

Het restkrediet Verbouwing pand Lidth de Jeudelaan wordt in 2017 aangewend voor aanpassing van de entree van het kantoorpand. De investering in 2016 van € 6.000 heeft betrekking op de realisatie van een rokersoverkapping.

De investeringen in servers en software betreffen reguliere vervangingen overeenkomstig het ICT-investeringsplan 2015/2016.

Toelichting krediet- en termijnoverschrijdingen Regiokantoor

Geen afwijkingen/bijzonderheden.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht gemeentelijke bijdrage

	Primitieve begroting 2016	Begroting 2016 na wijzigingen Berap	Mutaties jaarrekening 2016	Jaarrekening 2016	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	West Maas en Waal	Zaltbommel	Totaal gefactureerd regio gemeenten
Aantal inwoners per 1 januari 2015	237.518	237.518	237.518	237.518	26.105	27.547	26.328	11.082	24.180	22.728	12.036	41.584	18.568	27.360	237.518
Programma 1: Regionale samenwerking	809.847	785.936	-46.771	737.009	86.380	91.152	87.118	36.670	80.010	75.206	39.827	137.600	61.441	90.533	785.936
Algemene bestuursondersteuning	884.847	875.936	-14.142	861.794	96.272	101.590	97.094	40.869	89.173	83.818	44.387	153.356	68.476	100.900	875.936
Onvoorziene uitgaven	50.000	25.000	-25.000	0	2.748	2.899	2.771	1.166	2.545	2.392	1.267	4.377	1.954	2.880	25.000
Renteresultaat	-125.000	-115.000	-9.785	-124.785	-12.639	-13.338	-12.747	-5.366	-11.707	-11.004	-5.828	-20.134	-8.990	-13.247	-115.000
Vennootschapsbelasting	0	0	2.156	2.156											
Programma 2: Programma's & Strategie	927.640	1.051.901	-33.893	1.018.008	115.612	121.998	116.599	49.079	107.086	100.656	53.304	184.164	82.232	121.170	1.051.901
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	720.773	845.580	-26.331	819.249	92.936	98.069	93.729	39.453	86.082	80.913	42.849	148.042	66.103	97.403	845.580
Programmamanagement Regiocontract	206.867	206.321	-7.562	198.759	22.676	23.929	22.870	9.626	21.004	19.743	10.455	36.122	16.129	23.766	206.321
Voordeel huisvestingskosten o.b.v. inbreng ODR	0	-115.326	-45.326	-160.652	-18.764	-10.873	-13.484	-2.292	-11.473	-10.392	-9.458	-7.788	-13.039	-17.763	-115.326
Totaal gemeentelijke bijdrage gewijzigde begroting 2016	1.737.487	1.722.511	-125.990	1.594.365	201.992	213.150	203.717	85.749	187.097	175.862	93.131	321.763	143.673	211.703	1.837.837
Resultaat projecten Onderzoek & Ontwikkeling			18.713												
Gerealiseerd resultaat jaarrekening 2016			-107.277		-14.183	-11.458	-12.167	-3.792	-10.816	-10.012	-6.857	-13.907	-9.968	-14.117	-107.277

Bijlage 4: Controleverklaring